

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ТРАНСПОРТУ, МЕНЕДЖМЕНТУ І ЛОГІСТИКИ
Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

_____ *Кириленко О.М.*

“ ___ ” _____ 2021

ДИПЛОМНА РОБОТА
(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ
“БАКАЛАВР”

Тема: Digital-технології у професійному навчанні
Державного центру зайнятості

Виконав: Фролов Ігор Михайлович

Керівник: к.е.н., доцент Овсак Оксана Павлівна

Консультанти з розділів: _____

Нормоконтролери з ЄСКД (ЄСПД): _____ Овсак О.П.

_____ Серьогін С.С.

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет транспорту, менеджменту і логістики

Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств

Освітній ступень Бакалавр

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Освітньо-професійна програма: «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Кириленко О.М.

«___» _____ 2020

ЗАВДАННЯ

на виконання дипломного проекту (роботи) студента

Фролова Ігора Михайловича

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи): **Digital-технології у професійному навчанні Державного центру зайнятості**

затверджена наказом ректора від «19» березня 2020, № 450/ст

2. Термін виконання роботи: з «5» квітня 2021р. до «6» червня 2021р.

3. Вихідні дані до проекту (роботи): **Звітність Державної служби зайнятості, статут Державної служби зайнятості, літературні джерела**

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, що підлягають розробці):

Необхідно: вивчити та проаналізувати сутність професійного навчання, особливості дистанційної форми освіти, сучасний стан професійно-технічної освіти України; здійснити аналіз діяльності Державної служби зайнятості на ринку праці; провести аналіз рівня впровадження digital-технологій Державною службою зайнятості, запропонувати шляхи розширення використання digital-технологій у Державній службі зайнятості та обґрунтувати шляхи їх реалізації.

Перелік обов'язкового графічного матеріалу:

Теоретичний розділ: рис. –2.

Аналітико-дослідницький розділ: табл. –4, рис –4.

Проектно-рекомендаційний розділ: табл. –3.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Етапи виконання дипломної роботи	Термін виконання етапів	Примітка
1.	Збір необхідної інформації за темою дипломної роботи	05.04.2021- 12.04.2021	виконано
2.	Проведення аналізу звітності Державної служби зайнятості	13.04.2021-18.04.2021	виконано
3.	Оформлення списку літературних джерел, використаних під час дослідження	19.04.2021-23.04.2021	виконано
4.	Підготовка та оформлення аналітичного розділу дипломної роботи	24.04.2021-29.04.2021	виконано
5.	Підготовка та оформлення теоретичного розділу	30.04.2021-05.05.2021	виконано
6.	Вибір напрямів поширення використання digital-технологій у професійному навчанні Державною службою зайнятості (наукове обґрунтування запропонованих заходів у проектному розділі та розрахунки основних економічних показників)	06.05.2021-10.05.2021	виконано
7.	Оформлення рекомендаційного розділу дипломної роботи	11.05.2021-13.05.2021	виконано
8.	Остаточне оформлення дипломної роботи (зміст, вступ, висновки, додатки тощо)	14.05.2021-16.05.2021	виконано
9.	Підготовка доповіді та презентації ДР	17.05.2021-24.05.2021	виконано
10.	Підписання необхідних документів у встановленому порядку, підготовка до захисту дипломної роботи та попередній захист дипломної роботи на випусковій кафедрі	25.05.2021-06.06.2021	виконано

Студент _____ Фролов І.М.

Керівник дипломної роботи _____ доц. Овсак О. П.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СКОРОЧЕНЬ ТА ТЕРМІНІВ

ФССУ – Фонд загальнообов’язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття

ПТНЗ – професійно-технічні навчальні заклади

ВНЗ – вищі навчальні заклади

ЗПО – заклади післядипломної освіти

ЗНЗ – загальноосвітній навчальний заклад

ДФЗО – дистанційна форма здобуття освіти

МОН – Міністерство освіти і науки України

ООП – особливі освітні потреби

НДК – навчальний дистанційний курс

ДСЗ (ДЦЗ) – Державна служба зайнятості України

регЦЗ – регіональний центр зайнятості

ЦПТО – Центр професійно-технічної освіти

Відділ – Відділ методичного забезпечення професійного навчання та професійної орієнтації безробітних

Відділ методичного забезпечення професійного навчання та професійної орієнтації безробітних

ЄІАС – Єдина інформаційно-аналітична система

ПрАЗ – приватне агентство зайнятості

ІКТ – Інформаційно-комунікаційні технології

ММПН – модульна методика професійного навчання

НС – надзвичайна ситуація

АНОТАЦІЯ

Дипломна робота присвячена дослідженню рівня застосування digital-технологій у професійному навчанні Державного центру зайнятості.

У вступі визначено актуальність обраної теми, основну мету та завдання, зазначено предмет та об'єкт, вказано наукові методи дослідження.

У першому розділі розглянуто теоретичні підходи до визначення професійно-технічної освіти, сучасний рівень впровадження digital-технологій у систему освіти. Наведено поняття та форми дистанційної форми освіти. Досліджено питання створення та розвитку навчальних дистанційних курсів як складової дистанційної освіти.

У другому розділі наведена загальна характеристика та комплексний аналіз господарської діяльності Державної служби зайнятості. Розглянуті основні теоретичні положення по темі даної дослідницької роботи, а також проведений детальний аналіз впровадження digital-технологій у процес професійного навчання у навчальних закладах Державної служби зайнятості України.

У третьому розділі розглянуто чинники поширення дистанційної форми освіти, внесено пропозицію щодо підвищення рівня впровадження digital-технологій у процес професійного навчання, проведена оцінка економічного ефекту запропонованих заходів.

У висновку надані основні теоретичні положення, оцінка результатів дослідження та пропозиції щодо удосконалення дистанційної форми навчання.

Ключові слова: професійно-технічна освіта, digital-технології, впровадження, навчальний дистанційний курс.

АННОТАЦИЯ

Дипломная работа посвящена исследованию уровня применения digital-технологий в профессиональном обучении Государственного центра занятости.

Во введении определены актуальность темы, основную цель и задачи, указано предмет и объект, указано научные методы исследования.

В первой главе рассмотрены теоретические подходы к определению профессионально-технического образования, современный Ривненской внедрения digital-технологий в систему образования. Приведены понятия и формы дистанционной формы образования. Исследован вопрос создания и развития учебных дистанционных курсов как составляющей дистанционного образования.

Во втором разделе приведена общая характеристика и комплексный анализ хозяйственной деятельности Государственной службы занятости. Рассмотрены основные теоретические положения по теме данной исследовательской работы, а также проведен детальный анализ внедрения digital-технологий в процесс профессионального обучения в учебных заведениях Государственной службы занятости Украины.

В третьем разделе рассмотрены факторы распространения дистанционной формы образования, внесено предложение по повышению уровня внедрения digital-технологий в процесс профессионального обучения, проведена оценка экономического эффекта предложенных мероприятий.

В заключении предоставлены основные теоретические положения, оценка результатов исследования и предложения по совершенствованию дистанционной формы обучения.

Ключевые слова: профессионально-техническое образование, digital-технологии, внедрение, учебный дистанционный курс.

ABSTRACT

This thesis is devoted to the study of the level of application of digital technologies in vocational training of the State Employment Center.

The introduction identifies the relevance of the selected topic, the main purpose and objectives, indicates the subject and object, indicates the research methods.

The first section considers theoretical approaches to the definition of vocational education, modern levels of implementation of digital technologies in the education system. The concepts and forms of distance education are given. The issue of creation and development of distance learning courses as a component of distance education is investigated.

The second section provides a general description and comprehensive analysis of the economic activity of the State Employment Service. The main theoretical provisions on the topic of this research work are considered, as well as a detailed analysis of the introduction of digital technologies in the process of vocational training in educational institutions of the State Employment Service of Ukraine.

The third section considers the factors of the spread of distance education, made a proposal to increase the level of implementation of digital technologies in the process of vocational training, assessed the economic effect of the proposed measures.

The conclusion provides the main theoretical provisions, evaluation of research results and proposals for improving distance learning.

Keywords: vocational education, digital technologies, implementation, distance learning course.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ DIGITAL-ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	11
1.1. Концептуальні основи організації професійно-технічно навчання як складової системи освіти України.....	11
1.2. Теоретико-методологічні засади дистанційної освіти	21
1.3. Дистанційні курси як напрям розвитку дистанційної форми навчання.....	35
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ DIGITAL-ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНОМУ НАВЧАННІ ДЕРЖАВНОЮ СЛУЖБОЮ ЗАЙНЯТОСТІ.....	39
2.1. Аналіз профілю діяльності Державної служби зайнятості	39
2.2. Аналіз основних показників діяльності Державної служби зайнятості	54
2.3. Дослідження рівня впровадження та використання Державною службою зайнятості digital-технологій в професійному навчанні.....	61
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ПОШИРЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ DIGITAL-ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНОМУ НАВЧАННІ ДЕРЖАВНОЮ СЛУЖБОЮ ЗАЙНЯТОСТІ.....	68
3.1. Сучасні тенденції використання digital-технологій для професійно-технічного навчання Державної служби зайнятості.....	68
3.2. Пропозиції щодо удосконалення дистанційного професійно-технічного навчання Державної служби зайнятості.....	74
3.3 Економічне обґрунтування доцільності запропонованих заходів щодо створення та впровадження дистанційного курсу.....	80
ВИСНОВКИ.....	86
СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ.....	90
ДОДАТКИ.....	102

ВСТУП

Високий рівень інформатизації всіх сфер людської діяльності та невинне збільшення інформації стали причинами стрімкого розвитку сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та їх використання в усіх аспектах життєдіяльності суспільства. Використання digital-технологій надає можливість практичної взаємодії всім верствам населення в інформаційному просторі, сприяє швидкій адаптації до сучасних інформаційно-комунікаційних засобів, тобто допомагає оволодіти інформаційно-технологічною культурою з метою забезпечення власних і професійних потреб. Використання сучасних засобів та методів для оперативної та якісної роботи з інформацією сьогодні набуває все більшого значення.

Завдання професійно-технічної освіти полягає у підготовці фахівців в умовах інформаційного середовища відповідно до сучасних умов суспільства. Зокрема, потребує уваги підготовка в ПТНЗ майбутніх кваліфікованих робітників галузі із залученням до процесу навчання digital-технологій у різних формах.

Дистанційне навчання визнано одним із пріоритетних напрямків модернізації загальноосвітньої і вищої школах. Дистанційна форма навчання успішно використовується у вищій освіті, при здійсненні професійної підготовки та перепідготовці робітників, для підвищення та удосконалення професійного рівня спеціалістів, для самоосвіти. Необхідною умовою для досягнення сучасного рівня якості освіти є впровадження елементів дистанційної форми навчання.

Актуальність теми. У дипломній роботі розглядаються загальні риси та особливості проведення професійно-технічного навчання громадян Державною службою зайнятості із застосуванням digital-технологій. Приділено увагу особливостям здійснення дистанційної форми навчання, обґрунтуванню та розробці заходів щодо підвищення рівня впровадження digital-технологій у професійно-технічне навчання, визначенню факторів впливу дистанційного навчання на освітній процес.

Мета і завдання дослідження. Метою бакалаврської роботи є узагальнення теоретико-методичних складових залучення Digital-технологій та розробка пропозицій щодо поширення їх використання у професійному навчанні Державного центру зайнятості.

Відповідно до визначеної мети в бакалаврській роботі поставлено та вирішено такі завдання:

- вивчити сутність понять «професійно-технічна освіта» і «дистанційна освіта» та складові їх реалізації;
- проаналізувати чинники та критерії впровадження технологій дистанційної форми навчання;
- вивчити методи аналізу та оцінки рівня впровадження технологій дистанційної форми навчання.
- надати характеристику діяльності Державної служби зайнятості.
- проаналізувати та оцінити особливості впровадження digital-технологій у професійно-технічне навчання Державною службою зайнятості.
- запропонувати напрямки розвитку дистанційної форми навчання Державної служби зайнятості.
- розробити рекомендації щодо поширення використання digital-технологій у професійно-технічне навчання Державною службою зайнятості.

Об'єктом дослідження бакалаврської роботи є процеси використання Digital-технологій у професійному навчанні Державного центру зайнятості.

Предметом дослідження виступає комплекс теоретичних, методологічних та практичних підходів щодо поширення використання Digital-технологій у професійному навчанні Державного центру зайнятості.

Методи дослідження: у роботі використані загальнонаукові та спеціальні методи, які дозволяють системно вирішувати проблемні завдання з обраного напрямку дослідження. Дослідження ґрунтується на використанні методів: діалектичного пізнання (у процесі вивчення теоретичних засад використання digital-технологій при здійсненні професійно-технічного навчання), порівняльного аналізу (при дослідженні рівня впровадження

дистанційної форми навчання у систему освіти України, при дослідженні господарської діяльності Державної служби зайнятості), систематизації (для логічного викладу та послідовності наданої інформації).

Інформаційні джерела: офіційні матеріали Державного комітету статистики України, нормативно правові акти України, а також управлінська звітність та внутрішні статистичні дані Державного центру зайнятості та центрів професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що їх впровадження дозволить підвищити рівень впровадження технологій дистанційної освіти, за допомогою яких Державна служба зайнятості зможе підвищити якість наданих нею послуг щодо збільшення рівня конкурентоспроможності та ефективності працівників.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в уточненні сутності технологій дистанційної форми навчання підприємства та розробці напрямів підвищення рівня впровадження digital-технологій у професійно-технічне навчання Державною службою зайнятості.

Структура та обсяг роботи: дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Обсяг основного матеріалу викладено на 72 сторінці. Робота містить 7 таблиць та 6 рисунків. Список використаних джерел налічує 100 найменувань, викладених на 12 сторінках.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ DIGITAL-ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

1.1 Концептуальні основи організації професійно-технічно навчання як складової системи освіти України

Складовою системи освіти України є професійно-технічна освіта. Професійна освіта являє собою комплекс організаційно-управлінських та педагогічних заходів, що спрямовані [80]:

- задовольнити потребу громадян у здобутті професії яка б відповідала їх покликанням, інтересам і здібностям;
- забезпечити громадян можливістю оволодіти всіма необхідними знаннями, уміннями та навичками в обраній ними галузі професійної діяльності;
- виховати у робітників загальну і професійну культуру;
- розвинути у працівників компетентність та професіоналізм.

Професійно-технічна освіта здобувається у закладах професійної освіти. Професійна освіта здійснюється з відривом і без відриву від виробництва та за індивідуальними навчальними планами [81]. Виділяють такі форми професійної освіти, як денна, вечірня (змінна), очно-заочна, дистанційна, екстерната та дуальна.

Складовою професійної освіти є професійно-технічне навчання. Професійне навчання передбачає формування і розвиток професійних компетентностей особи, необхідних для професійної діяльності за певною професією у відповідній галузі, забезпечення її конкурентоздатності на ринку праці та мобільності, перспектив її кар'єрного зростання впродовж життя [80].

Види професійно-технічного навчання [3, 11]:

- допрофесійна підготовка;

- первинна професійна підготовка;
- перепідготовка;
- інклюзивне професійне навчання;
- підвищення кваліфікації.

Під допрофесійною підготовкою розуміють здобуття початкових професійних знань та умінь тими особами, які раніше не мали робітничої професії [3].

Первинна професійна підготовка визначається як здобуття професійно-технічної освіти особами, які раніше не мали робітничої професії, або спеціальності іншого освітньо-кваліфікаційного рівня, що забезпечує відповідний рівень професійної кваліфікації, необхідний для продуктивної професійної діяльності.

Перепідготовка робітників – це професійно-технічне навчання, спрямоване на оволодіння іншою професією робітниками, які здобули первинну професійну підготовку [3].

Підвищення кваліфікації робітників – це такий вид професійного навчання робітників, що дає їм можливість розширювати і поглиблювати раніше здобуті професійні знання, уміння і навички на рівні вимог виробництва чи сфери послуг.

Інклюзивне професійне навчання – це система освітніх послуг для здобуття професії або професійних навичок особами з особливими освітніми потребами, гарантованих державою [3].

Система професійної освіти складається з закладів професійно-технічної освіти незалежно від форм власності та підпорядкування, що проводять діяльність у галузі професійної освіти, навчально-методичних, науково-методичних, наукових, навчально-виробничих, навчально-комерційних, видавничо-поліграфічних, культурно-освітніх, фізкультурно-оздоровчих, обчислювальних та інших підприємств, установ, організацій та органів управління ними, що здійснюють або забезпечують підготовку кваліфікованих робітників [81].

Система професійного навчання охоплює [5]:

1) осіб, які проходять первинну професійну підготовку в закладах освіти та інших установах, що здійснюють або забезпечують підготовку кваліфікованих робітників і фахівців;

2) працівників, які проходять первинну професійну підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації впродовж трудової діяльності;

3) безробітних, які шукають роботу і потребують первинної професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації.

Професійне навчання безробітних організовується на договірних засадах з безробітними, роботодавцями, навчальними закладами. Для організації професійного навчання безробітних центрами зайнятості укладаються у письмовій формі [16, 79]:

- договір про професійне навчання безробітних у навчальному закладі, який укладається з навчальним закладом;

- договір про професійне навчання безробітного, який буде укладено з безробітним;

- договір з роботодавцем про організацію професійного навчання безробітних на замовлення роботодавця;

- договір про професійне навчання безробітного у роботодавця, сторонами якого є центр зайнятості, безробітний та роботодавець.

Реалізація соціального захисту безробітних забезпечується наданням безоплатних соціальних послуг. З метою допомоги у виборі або зміні виду трудової діяльності та професії, зареєстрованим безробітним надаються інформаційно-консультаційних та профорієнтаційних послуги. У разі бажання безробітного пройти професійне навчання відповідно до профорієнтації, центр зайнятості за місцем реєстрації безробітного укладає з ним договір та видає направлення на професійне навчання до навчального закладу на підставі якого безробітну особу зараховують до навчального [5, 16]. Соціальний захист безробітних також реалізується завдяки сприянню працевлаштування особи, зокрема, шляхом фінансової підтримки

самозайнятості та реалізації підприємницької ініціативи відповідно до законодавства.

Відповідно до Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту», всі громадяни України мають рівні права на здобуття професійно-технічної освіти відповідно до своїх здібностей і нахилів [3]. Обмеження допускаються за медичними та віковими показниками, а також показниками професійної придатності, що визначаються Кабінетом Міністрів України [13]. Громадяни України мають можливість безкоштовно пройти професійно-технічне в державних і комунальних закладах професійної освіти, завдяки державному фінансуванню. Отримати професійну освіту в державних та комунальних акредитованих вищих професійно-технічних навчальних училищах та центрах професійної освіти можна у межах державного та/або регіонального замовлення безоплатно, на конкурсній основі [3]. Іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, мають можливість скористатися правом на здобуття професійної освіти нарівні з громадянами України. В іншому випадку, не передбаченому законодавством або міжнародними договорами України, особі необхідно оплатити своє навчання [3]. Для осіб з особливими освітніми потребами держава створює необхідні умови для здобуття професійно-технічної освіти, враховуючи їхні індивідуальні потреби, можливості, здібності та інтереси, а також забезпечує виявлення та усунення факторів, що перешкоджають реалізації прав і задоволенню потреб таких осіб у сфері освіти [3].

У разі підтвердження висновком медико-соціальної експертної комісії того, що особа не може виконувати роботу за отриманою раніше кваліфікацією за станом здоров'я, вона, на умовах конкурсу для державного або регіонального замовлення у державних і комунальних закладах професійно-технічної освіти, має право повторно отримати професійну освіту за іншою кваліфікацією, професією чи групою професій, спеціальністю на безоплатній на тому самому рівні, у тому числі особи, які

здобувають освіту у закладах професійної освіти зі специфічними умовами навчання, [3].

Звертаючи увагу на поточну потребу ринку праці та враховуючи її майбутні перспективи, для підвищення конкурентоспроможності працівників, роботодавець може у порядку, передбаченому законодавством, колективним договором і угодами, періодично організовувати для робітників професійне навчання, перепідготовку та підвищення кваліфікації [5]. Роботодавці як замовники робітничих кадрів беруть участь у визначенні змісту навчання, кваліфікаційній атестації безробітних. Для того, щоб безробітні мали змогу пройти виробниче навчання, виробничу практику або стажування, роботодавець повинен надати їм робочі місця, а також зобов'язаний протягом 15 календарних днів з дня завершення навчання працевлаштувати безробітних [16]. Роботодавець має право укладати, за згодою сторін, договори про направлення до закладів освіти для професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації. Зазначеним договором можна зобов'язати працівника або іншу особу, яка не перебуває з роботодавцем у трудових відносинах та направляється на навчання, відпрацювати на посаді відповідно до отриманої кваліфікації в такого роботодавця після закінчення навчання протягом погодженого сторонами строку, який повинен бути порівнянний з обов'язками, що взяв на себе роботодавець щодо оплати та строку навчання, але не більше ніж три роки [5].

Професійне навчання зареєстрованих безробітних здійснюється у професійно-технічних та вищих навчальних закладах, у тому числі в навчальних закладах державної служби зайнятості, на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання або безпосередньо у роботодавців – замовників кадрів за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. Для безробітних із числа осіб з інвалідністю організація професійного навчання узгоджується з

рекомендаціями медико-соціальної експертної комісії. Професійне навчання безробітних, яким потребуються особливі умови для професійного навчання з урахуванням індивідуальних програм реабілітації, адаптованих навчальних місць, організовується у навчальних закладах, у яких створені для цього відповідні умови [16].

Заклад професійно-технічної освіти – це заклад освіти, що забезпечує реалізацію потреб громадян у професійній освіті, оволодінні робітничими професіями, спеціальностями, кваліфікацією відповідно до їх інтересів, здібностей, стану здоров'я [64].

Заклад професійної освіти зі специфічними умовами навчання – це заклад освіти, який здійснює на певних рівнях професійної освіти підготовку здобувачів освіти для потреб центрального органу виконавчої влади з реалізації державної політики у сфері протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, центрального органу виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, інших центральних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах охорони державного кордону, цивільного захисту, кримінально-виконавчої системи [3].

Заклад професійної освіти, що має статус юридичної особи, діє на підставі статуту, може мати філії, відділення, навчально-виробничі, навчально-комерційні, видавничо-поліграфічні, соціально-культурні, спортивно-оздоровчі та інші підрозділи. Заклади професійно-технічної освіти можуть утворювати в установленому порядку разом з закладами вищої освіти, підприємствами, установами, організаціями навчально-виробничі комплекси, входити до асоціацій та інших об'єднань юридичних осіб [3].

Ступеневість професійно-технічної освіти громадян визначається у закладах професійної освіти відповідними рівнями кваліфікації і складністю професій та освітньо-кваліфікаційним рівнем. Кожний ступінь навчання у закладі професійно-технічної освіти має теоретичну і практичну

завершеність і підтверджується присвоєнням випускникам (учням) освітньо-кваліфікаційних рівнів «кваліфікований робітник», «молодший спеціаліст» згідно з набутими професійними знаннями, уміннями і навичками [3].

Прийом громадян до закладів професійно-технічної освіти здійснюється в порядку, встановленому закладом освіти на підставі типових правил прийому до закладів професійної освіти, що затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти і науки. Правила прийому осіб на навчання до закладів професійно-технічної освіти зі специфічними умовами навчання встановлюються центральними органами виконавчої влади, до сфери управління яких вони належать відповідно до законодавства [3].

Під час прийому на перепідготовку або підвищення кваліфікації робітників закладом професійної освіти здійснюється вхідний контроль знань, умінь та навичок у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти і науки, за погодженням із заінтересованими центральними органами виконавчої влади [3]. Прийом до закладів професійно-технічної освіти осіб з особливими освітніми потребами, які не мають протипоказань з навчання за обраною спеціальністю, у разі складення вступних іспитів відбувається поза конкурсом.

Для організації професійного навчання безробітних та (або) їх проживання в період такого навчання центр зайнятості здійснює відбір навчальних закладів відповідно до Порядку відбору навчальних закладів для організації професійного навчання зареєстрованих безробітних та їх проживання в період навчання, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 16 травня 2013 року № 269, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 31 травня 2013 року за № 843/23375 [14].

Центр зайнятості для проходження професійного навчання направляє безробітного до закладів охорони здоров'я для проходження попереднього медичного, психіатричного та наркологічного оглядів, якщо правила

прийому до професійно-технічних і вищих навчальних закладів вимагають надання відповідної довідки. У разі направлення безробітних на професійне навчання за професіями, для набуття яких відповідно до чинного законодавства потребує обов'язкового професійного медичного відбору, психіатричного та наркологічного оглядів, відшкодовуються витрати для проходження такого огляду. Для цього центри зайнятості укладають договори з відповідними закладами охорони здоров'я [16].

У разі направлення безробітного на професійне навчання до навчального закладу, що розташований не за місцем реєстрації його як безробітного та/або не за місцем реєстрації його місця проживання чи перебування, такий безробітний забезпечується місцем проживання на період навчання, йому видається направлення на проживання за формою, наведеною у додатку 2 до Порядку професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації зареєстрованих безробітних, та компенсуються витрати на проїзд до місця навчання та у зворотному напрямку за добу до початку навчання та за добу, що настає після закінчення навчання, за наявності підтвердних документів [16]. Для забезпечення проживання безробітних центри зайнятості укладають з навчальними закладами договори про проживання зареєстрованих безробітних у період навчання. У разі направлення безробітного на професійне навчання йому компенсуються витрати на проїзд до місця навчання та у зворотному напрямку за кожен день навчання (крім витрат на проїзд у міському транспорті) [16].

Строк професійного навчання безробітних визначається робочими навчальними планами та робочими навчальними програмами та не може перевищувати 12 місяців. У разі дострокового відрахування безробітних, направлених до навчального закладу на професійне навчання, навчальний заклад протягом п'яти робочих днів з дня відрахування подає центру зайнятості копії наказів про їх відрахування [16].

У разі припинення безробітним професійного навчання без поважних причин або відмови працювати за одержаною професією (спеціальністю)

безробітний відшкодовує центру зайнятості, який уклав з ним договір на професійне навчання, суму витрат на професійне навчання, проїзд до місця розташування навчального закладу та у зворотному напрямку, проживання у період навчання [57]. Поважними причинами дострокового припинення безробітним професійного навчання вважаються [16, 57]:

- працевлаштування за наймом на умовах трудового договору (контракту) або забезпечення роботою самостійно;
- поновлення на роботі за рішенням суду, що набрало законної сили;
- набрання законної сили вироком суду про засудження особи до позбавлення волі, обмеження волі, арешту (крім випадків звільнення від відбування покарання з випробуванням), застосування судом примусового лікування особи;
- подання заяви про здійснення догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку або закінчення періоду, визначеного у медичному висновку;
- смерть безробітного або визнання його за рішенням суду померлим або безвісно відсутнім, недієздатним чи обмежено дієздатним;
- подання довідки до акта огляду медико-соціальною експертною комісією з висновком про умови і характер праці;
- стан здоров'я безробітного, який має медичні протипоказання щодо продовження навчання за професією (спеціальністю, напрямом або галуззю знань) або працевлаштування за набутою професією (спеціальністю), що підтверджено документально;
- інші причини, що не залежать від безробітного, підтвержені документально.

Після успішного завершення повного курсу навчання за відповідними робочими навчальними планами та робочими навчальними програмами безробітні отримують документ державного зразка – свідоцтво про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації – за результатами первинної професійної підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації безробітних за робітничими професіями. Про період професійного навчання

безробітного навчальним закладом вноситься запис до його трудової книжки (за наявності) або видається довідка [16].

Безробітний під час проходження професійного навчання може зберегти виплати допомоги по безробіттю у розмірах і строки, що встановлені відповідно до законодавства. Йому необхідно виконувати обов'язки з успішного проходження повного курсу навчання, виконання правил внутрішнього розпорядку навчального закладу, гуртожитку, дотримання письмових індивідуальних рекомендацій щодо сприяння працевлаштуванню [16]. Безробітний зобов'язується працевлаштуватися за професією (спеціальністю) протягом 30 календарних днів після закінчення навчання у разі професійного навчання на замовлення роботодавця [16].

Обґрунтованість вартості навчання і достовірність інформації про навчання особи, що подається центру зайнятості, забезпечує навчальний заклад.

Фінансування професійного навчання безробітних та пов'язаних із ним витрат здійснюється за рахунок коштів ФССУ в межах затвердженого бюджету.

Державна служба зайнятості проводить моніторинг ефективності професійного навчання безробітних, у тому числі шляхом відстеження протягом року тривалості роботи працевлаштованих за направленням державної служби зайнятості осіб із числа зареєстрованих безробітних після проходження ними професійного навчання за кошти Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття [16].

1.2. Теоретико-методологічні засади дистанційної освіти

Закон України «Про вищу освіту» засвідчує, що дистанційне навчання являє собою одну з форм навчання у системі освіти України, яка признана рівноцінною з очною, вечірньою, заочною освітою, екстернатом та

реалізується, в основному, із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

За положенням про дистанційне навчання, дистанційне навчання визначається як індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. Це положення поширюється на [15]:

- професійно-технічні навчальні заклади;
- вищі навчальні заклади;
- заклади післядипломної освіти або структурні підрозділи вищих навчальних закладів, наукових і освітньо-наукових установ, що здійснюють післядипломну освіту.

Дослідженню аспектів дистанційного навчання, розгляду проблем його впровадження присвячено роботи таких авторів як В. Биков, Ю. Дорошенко, М. Жалдак, Р. Гуревич, В. Олійник, Ю. Пасічник, О. Собаєва, П. Таланчук, Г. Балл, О. Григорова, В. Дейнеко, В. Кухаренко, О. Рибалко, Н. Сиротенко, О. Сорока, Г. Козлакова, К. Корсак, П. Стефаненко та ін.

Мета дистанційного навчання полягає у наданні освітніх послуг, застосовуючи у процесі навчання сучасні інформаційно-комунікаційні технології за [78]:

- певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до державних стандартів освіти;
- програмами підготовки громадян до вступу у навчальні заклади, підготовки іноземців та підвищення кваліфікації працівників.

Завдання дистанційного навчання полягає у тому, щоб забезпечити громадянам можливість реалізувати своє конституційне право на здобуття освіти та професійної кваліфікації, підвищення кваліфікації незалежно від статі, раси, національності, соціального і майнового стану, роду та характеру

занять, світоглядних переконань, належності до партій, ставлення до релігії, віросповідання, стану здоров'я, місця проживання відповідно до їх здібностей [15].

Основними принципами дистанційного навчання є інтерактивна взаємодія у процесі роботи, надання студентам можливості самостійного освоєння досліджуваного матеріалу, а також консультаційний супровід у процесі дослідницької діяльності. ДФЗО дає змогу навчатися на відстані, за допомогою диспутів експертів із кількох країн, за відсутності викладача. Основну роль у здійсненні дистанційного навчання відіграють сучасні інформаційні технології [51].

Україна не володіє статистикою щодо кількості осіб, які навчаються дистанційно, однак на сьогодні дистанційна освіта відчуває бурхливий розвиток, хоча й досі залишається менш поширеною, ніж у провідних західних країнах. Prometheus, EdEra, VUM-online – це проекти онлайн-освіти які діють на території України, однак вони володіють незначним обсягом розроблених, приблизно по 10 кожний. Хоча ВНЗ України надають можливість отримати освітню ступінь через дистанційну освіту, але мають незначний перелік пропозицій. Найбільш активний розвиток технології дистанційного навчання отримали в якості додаткового методичного забезпечення денної та заочної форм навчання шляхом розробки у ВНЗ все більшої кількості дистанційних курсів, найчастіше з використанням платформ Moodle, ILIAS або власних розробок віртуального навчального середовища.

Під дистанційною формою навчання розуміється форма організації навчального процесу у закладах освіти (ВНЗ, ЗПО, ПТНЗ, ЗНЗ), яка здатна забезпечити реалізацію дистанційного навчання [15]. Для випускників, які пройшли відповідний освітній або освітньо-кваліфікаційний рівень дистанційно, передбачено можливість отримати відповідні документи державного зразка. До суб'єктів дистанційної форми навчання належать особи, які навчаються дистанційно, та особи, завдання яких полягає у

забезпеченні навчального процесу за дистанційною формою навчання (педагогічні та науково-педагогічні працівники, методисти тощо) [15].

Вагома перевага дистанційної форми навчання – це можливість реалізації доступу до всіх рівнів освіти для осіб які не мають змоги навчатись за традиційними формами внаслідок тих чи інших причин. Дистанційне навчання вирішує проблему постійного браку часу завдяки можливості самостійного налаштування графіку. Дистанційна форма навчання дає можливість отримати освіту всім тим, хто велику частину дня зайнятий через робочі або сімейні обставини. Створюються умови для отримання освіти для тих, хто живе у віддалених регіонах країни або за кордоном з можливістю зменшення витрат на навчання. Відповідно, навчальний заклад знижує витрати на оплату приміщень, комунальних послуг, на заробітну плату викладачам тощо. Сучасні інформаційно-комунікативні технології, що використовуються в дистанційній освіті, дають можливість отримати освіту особам, які мають медичні обмеження для одержання освіти за традиційними формами, особам з особливими потребами.

Також, перевагами дистанційної освіти є те, що така форма навчання дає можливість підвищити якість освітніх послуг шляхом залучення до підготовки та проведення дистанційного навчання, створення навчальних Web-ресурсів висококваліфікованих викладачів, фахівців-практиків з різних галузей. Студенти дистанційної форми навчання отримують повні електронні конспекти лекцій за програмою денної форми навчання. ДФЗО сприятливо позначається і на особовому розвитку, підвищуючи рівень самоорганізації і відповідальності, удосконалюючи рівень комп'ютерної грамотності

Недоліком дистанційного навчання, перш за все, можна зазначити складнощі з ідентифікацією слухачів. Шляхом виправлення цього недоліку є впровадження в навчальний процес очної сесії, в ході якої студенти складають обов'язкові очні іспити, та пред'являють документ для ідентифікації. Крім того, додатковими вимогами до студентів, які вступають на дистанційну форму навчання, є наявність персональної комп'ютерної

техніки, доступу до мережі Інтернет з достатньою пропускнуою спроможністю, базові навички користування сучасними інформаційними та комунікаційними технологіями (Windows, MS Office, електронна пошта, особистий e-mail). Відсутність повноцінного зворотного зв'язку слухача із викладачем ускладнює процес пояснення незрозумілих моментів та питань, що в свою чергу призводить до зниження рівня педагогічного контролю з боку викладача.

Серед недоліків ДФЗО, крім перерахованих, також виділяється не тільки необхідність у технічному оснащенні закладу освіти, а й навантаження на викладача якому необхідно створити дистанційний курсу, що за різними оцінками займає від 500 до 1000 годин, що є значною частиною від загального навантаження.

Дистанційна форми здобуття освіти може здійснюватись як у синхронному, так і в асинхронному режимі. Синхронний режим полягає тому, що всі суб'єкти ДФЗО взаємодіють між собою, одночасно перебуваючи у веб-середовищі дистанційного навчання. Особливістю ж асинхронного режиму є те, що взаємодія між суб'єктами ДФЗО відбувається із затримкою у часі, застосовуючи при цьому електронну пошту, форум, соціальні мережі тощо [53].

Веб-середовище дистанційного навчання є системно організованою сукупністю веб-ресурсів навчальних дисциплін/програм, програмного забезпечення управління веб-ресурсами, засобів взаємодії суб'єктів дистанційного навчання та управління дистанційним навчанням, до переліку яких належать чат, аудіо-, відеоконференції, соціальні мережі тощо.

Технологіями ДФЗО називається комплекс освітніх технологій, що створюють можливості реалізації процесу дистанційного навчання у навчальних закладах та наукових установах. У цей комплекс включено також психолого-педагогічні та інформаційно-комунікаційні технології. Інформаційно-комунікаційні технології ДФЗО спрямовані забезпечити організацію і супровід навчального процесу, використовуючи для цього

спеціалізоване програмне забезпечення, а також засоби інформаційно-комунікаційного зв'язку, у тому числі Інтернет. Під інформаційно-комунікаційними технологіями ДФЗО розуміють технології створення, накопичення, зберігання та доступу до веб-ресурсів навчальних дисциплін/програм. Психолого-педагогічні технології дистанційного навчання – це система засобів, прийомів, кроків, послідовне здійснення яких забезпечить виконання завдань навчання, виховання і розвитку особистості;

Веб-ресурси навчальних дисциплін/програм – це систематизовано зібрана інформація, а також засоби навчально-методичного характеру, які потрібні для засвоєння навчальних дисциплін/програм, яке доступне через Інтернет за допомогою веб-браузера та/або інших доступних користувачеві програмних засобів[15]. До числа веб-ресурсів належать дистанційні курси. Для ефективного використання суб'єктами ДФЗО веб-ресурсами необхідно мати можливість забезпечити їх авторизованим доступом до необхідних веб-ресурсів. З цією метою використовують систему управління веб-ресурсами навчальних дисциплін/програм, яка є програмним забезпеченням, що може створювати, зберігати, накопичувати та передавати веб-ресурси [33].

Для організації та контролю дистанційної форми навчання використовують спеціальне програмне забезпечення яке називається система управління дистанційним навчанням [17]. Реалізація дистанційної форми навчання може здійснюватись через застосування дистанційної форми як окремої форми навчання. Також є можливість використовувати технологію дистанційного навчання з метою забезпечити різні форми навчання. Для того, щоб запровадити дистанційну форми навчання у ВНЗ, ЗПО, необхідно погодити це з МОН [15].

Найпоширенішою системою дистанційного навчання в Україні залишається LMS Moodle, однак, окрім неї, досить активно використовуються й інші: Google Classroom, eFront та OpenEDX.

Технологіями дистанційного навчання визнано інформаційні технології створення, передачі та збереження навчальних матеріалів, організації й

супроводу навчального процесу дистанційного навчання за допомогою телекомунікаційного зв'язку [17].

Технології дистанційного навчання в різних формах здобуття освіти (денній, вечірній, педагогічному патронажі тощо) можуть використовуватися для проведення оцінювання, консультацій, вивчення окремих тем з предмета [48]. З урахуванням окремих дисциплін, на початкових етапах впровадження дистанційного навчання, така частина навчального процесу як складання іспитів, заліків, лабораторні роботи, може здійснюватись за очною формою.

Використання технологій дистанційного навчання можливе також для надання додаткових психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових послуг для осіб з особливими освітніми потребами, що дозволяє вирішити проблему відсутності відповідних фахівців, які надають такі послуги в населених пунктах, в яких проживають учні [49].

Основними технологіями дистанційного навчання є [35]:

1) мережна технологія – оди з видів дистанційної технології навчання. Мережна технологія базується на використанні телекомунікаційних мереж та засобів Internet з метою забезпечити студентів навчально-методичними матеріалами та інтерактивної взаємодії з викладачами - тьюторами та організаціями дистанційного педагогічного контролю;

2) кейс-технологія – вид дистанційної технології навчання, що базується на використанні наборів чи кейсів текстових, аудіовізуальних та мультимедійних навчально-методичних матеріалів для самостійного вивчення студентами при організації регулярних консультацій з викладачами та контролю знань дистанційним або традиційним способами;

3) ТВ-технологія – являє собою вид дистанційної технології навчання, що базується на використанні систем телебачення для доставки студентам навчально-методичних матеріалів та організації регулярних консультацій у викладачів - тьюторів та контролю знань дистанційним або традиційним способами.

Перелічені основні види технологій дистанційного навчання зазвичай не застосовуються у чистому вигляді з таких причин [35]:

1) будь-яка дистанційна технологія, окрім себе обов'язково використовує елементи очної форми навчання (іспити, заліки, практикуми, окремі лекції);

2) з метою зменшення витрат Університету на навчальний процес, а також з урахуванням особливостей окремих дисциплін, може застосовуватись поєднання декількох дистанційних технологій.

У зв'язку з тим, що очна, заочна та інші форми навчання можуть також використовувати і елементи дистанційних технологій, можна розрізнити очно-дистанційну та заочно-дистанційну форми, визначення яких залежить від переважаючих компонентів тієї чи іншої форми навчання [35].

Технології дистанційного навчання дозволяють продовжувати освітній процес під час карантину та інших надзвичайних обставин (без переведення учнів на дистанційну форму). Заклад освіти може визначити такий режим роботи, за якого учні по чергово відвідують заклад освіти для очних занять, решту часу навчаючись дистанційно.

Положення про дистанційне навчання надає можливість організувати змішане навчання. Заклад освіти може визначити такий режим роботи, за якого учні по чергово відвідують заклад освіти для очних занять, решту часу навчаючись дистанційно. Положенням передбачено, що обов'язково мають враховуватися інтереси учнів під час дистанційного навчання [48]:

- організація освітнього процесу має забезпечувати регулярну та змістовну взаємодію вчителів з учнями;

- під час дистанційного навчання мають створюватися умови для забезпечення повноцінної участі в освітньому процесі осіб з ООП з обов'язковим урахуванням індивідуальної програми розвитку;

- заклад освіти забезпечує регулярне відстеження результатів навчання учнів, а також за потреби надання їм підтримки в освітньому процесі;

- для учнів, які не можуть взяти участь у синхронному режимі взаємодії з поважних причин, заклад забезпечує використання інших засобів комунікації, доступних для учнів – телефонного, поштового зв'язку тощо;

- організація освітнього процесу обов'язково здійснюється з дотриманням вимог щодо захисту персональних даних, а також санітарних правил і норм щодо формування розкладу навчальних занять, вправ для очей та постави, безперервної тривалості навчальної діяльності з технічними засобами навчання, часу для виконання домашніх завдань тощо.

З метою забезпечення прав педпрацівників, організація дистанційного навчання має здійснюватися у межах їх робочого часу [15].

У межах своєї автономії заклади освіти самостійно визначають механізм моніторингу і контролю якості дистанційного навчання в закладі освіти. Спосіб, у який керівник закладу здійснюватиме контроль за виконанням освітніх програм учнями та педпрацівниками, схвалюється педрадою [15].

Для впровадження навчання за дистанційною формою навчальні заклади можуть створювати центри дистанційного навчання як їх відокремлені структурні підрозділи. Запровадження дистанційної форми навчання у професійно-технічних навчальних закладах здійснюється відповідно до рішення педагогічної ради, яке має бути погоджено з органом управління освітою, у сфері управління якого перебуває відповідний навчальний заклад, та при наявності відповідного кадрового і системотехнічного забезпечення, визначеного згідно з розділом V Положення про дистанційне навчання [15].

За наявності у ВНЗ, ЗПО, ПТНЗ ліцензованих, акредитованих/атестованих напрямів підготовки (спеціальностей), вони можуть здійснювати професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів за дистанційною формою навчання. Перелік веб-ресурсів навчальних дисциплін, необхідних для забезпечення дистанційного навчання, визначається навчальним закладом залежно від профілю навчальної

дисципліни. Для забезпечення дистанційного навчання учнів, вихованців, студентів, слухачів навчальний заклад може створювати власні веб-ресурси або використовувати інші веб-ресурси, що підлягають перевірці у цьому навчальному закладі [15].

Строк навчання студентів, слухачів, учнів за дистанційною формою встановлюється ВНЗ, ЗПО, ПТНЗ і має бути не меншим, ніж за денною формою за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями, напрямками підготовки та спеціальностями [59].

Технології дистанційного навчання під час організації та забезпечення денної, вечірньої, заочної, індивідуальної та екстернатної форм навчання можуть використовуватись у ВНЗ, ЗПО, ПТНЗ за наявності у них відповідного кадрового та системотехнічного забезпечення [15].

Основні види навчальних занять за дистанційною формою навчання, відповідно до положення про дистанційну освіту, наведені на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Основні види навчальних занять за дистанційною формою навчання*

* Складено автором на основі [15].

Кількість студентів, слухачів, учнів ВНЗ, ЗПО, ПТНЗ, що навчаються за дистанційною формою, визначається відповідно до рішення вченої ради ВНЗ (ЗПО), педагогічної ради ПТНЗ в межах ліцензованого обсягу підготовки (перепідготовки, підвищення кваліфікації, спеціалізації) за

заочною формою навчання та/або в межах ліцензованого обсягу підготовки до вступу у вищий навчальний заклад, підготовки іноземців. При цьому норматив чисельності студентів та слухачів, що навчаються у ВНЗ, ЗПО за дистанційною формою, повинен становити не менше одного викладача на вісімнадцять студентів (слухачів).

Форми, за якими здійснюється навчальний процес за дистанційною формою навчання [15]:

- самостійна робота;
- навчальні заняття;
- практична підготовка (у вищих навчальних закладах);
- професійно-практична підготовка (у професійно-технічних навчальних закладах);
- контрольні заходи.

Лекція, консультація, семінар, урок проводяться зі студентами (учнями, слухачами) дистанційно у синхронному або асинхронному режимі відповідно до навчального плану.

Отримання навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами дистанційного навчання під час навчальних занять, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації у синхронному або асинхронному режимі.

Практичне заняття, яке передбачає виконання практичних (контрольних) робіт, відбувається дистанційно в асинхронному режимі. Окремі практичні завдання можуть виконуватись у синхронному режимі, що визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Лабораторне заняття проводиться очно у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях або дистанційно з використанням відповідних віртуальних тренажерів і лабораторій.

До інших видів навчальних занять при здійсненні навчального процесу можуть відноситись ділові ігри, виконання проектів у групах тощо. Ці види навчальних занять можуть проводитись очно або дистанційно у синхронному

або асинхронному режимі, що визначається робочою програмою навчальної дисципліни [15].

Практична підготовка студентів (учнів, слухачів), які навчаються за дистанційною формою навчання, проводиться за окремо затвердженою навчальним закладом програмою.

Контрольні заходи з навчальної дисципліни (предмета) при здійсненні підготовки фахівців за дистанційною формою навчання у ПТНЗ, ВНЗ, ЗПО включають проміжний (тематичний, модульний), підсумковий та інші визначені ПТНЗ, ВНЗ, ЗПО контролю знань, умінь та навичок, набутих студентом, учнем (вихованцем), слухачем у процесі навчання [15].

Усі контрольні заходи у ЗНЗ, ПТНЗ, ВНЗ, ЗПО можуть здійснюватись відповідно до рішення навчального закладу дистанційно з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема відеоконференц-зв'язку за умови забезпечення аутентифікації того, хто навчається, або очно [15].

Державна атестація при підготовці фахівців за дистанційною формою навчання здійснюється згідно з статтею 7 Закону України «Про вищу освіту». Державна кваліфікаційна атестація при підготовці кваліфікованих робітничих кадрів за дистанційною формою навчання здійснюється відповідно до Положення про порядок кваліфікаційної атестації та присвоєння кваліфікації особам, які здобувають професійно-технічну освіту [15].

У ПТНЗ технології дистанційного навчання можуть використовуватись при організації навчального процесу за програмами первинної професійної підготовки, перепідготовки або підвищення робітничої кваліфікації, а також за навчальними програмами з навчальних предметів та професійно-теоретичної підготовки [52].

Професійно-практична підготовка здійснюється за дистанційною формою та/або очно у вигляді виробничого навчання, виробничої, переддипломної (передвипускної) практики і проводиться у навчально-

виробничих майстернях, на полігонах, тренажерах, автодромах, трактородромах, у навчально-виробничих підрозділах, навчальних господарствах, а також на робочих місцях на виробництві та в сфері послуг або із використанням технологій дистанційного навчання за наявності відповідних веб-ресурсів і можливостей доступу до них [15]. Навчання осіб із особливими потребами (у тому числі з порушеннями зору, слуху, опорно-рухового апарату, психічними розладами) передбачає залучення додаткових технологій дистанційного навчання при здійсненні всіх видів підготовки, включаючи професійно-практичну, з урахуванням особливостей розвитку учнів (вихованців).

У ВНЗ (ЗПО) при організації навчального процесу за будь-якою формою навчання технології дистанційного навчання можуть використовуватись для методичного та дидактичного забезпечення самостійної роботи, контрольних заходів, а також при здійсненні навчальних занять [43].

Науково-методичне забезпечення дистанційного навчання включає [15, 51]:

- методичні (теоретичні та практичні) рекомендації щодо розроблення та використання педагогічно-психологічних та інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання;

- критерії, засоби і системи контролю якості дистанційного навчання;

- змістовне, дидактичне та методичне наповнення веб-ресурсів (дистанційних курсів) навчального плану/навчальної програми підготовки.

Педагогічні, науково-педагогічні працівники та методисти навчальних закладів, в яких організована дистанційна форма навчання, повинні підвищувати свою кваліфікацію щодо організації та володіння технологіями дистанційного навчання (не рідше одного разу на 5 років та обсягом не менше 108 академічних годин). Кваліфікація працівників, які підвищували свою кваліфікацію, має бути підтверджена документом про підвищення кваліфікації за тематикою дистанційного навчання.

Системотехнічне забезпечення дистанційного навчання включає [15, 51]:

- апаратні засоби (персональні комп'ютери, мережеве обладнання, джерела безперебійного живлення, сервери, обладнання для відеоконференц-зв'язку тощо), що забезпечують розроблення і використання веб-ресурсів навчального призначення, управління навчальним процесом та необхідні види навчальної взаємодії між суб'єктами дистанційного навчання у синхронному і асинхронному режимах;

- інформаційно-комунікаційне забезпечення із пропускнуою здатністю каналів, що надає всім суб'єктам дистанційного навчання навчального закладу цілодобовий доступ до веб-ресурсів і веб-сервісів для реалізації навчального процесу у синхронному та асинхронному режимах;

- програмне забезпечення загального та спеціального призначення (у тому числі для осіб з особливими потребами), яке має бути ліцензійним або побудованим на програмних продуктах з відкритими кодами;

- веб-ресурси навчальних дисциплін (програм), що необхідні для забезпечення дистанційного навчання, можуть містити:

- методичні рекомендації щодо їх використання, послідовності виконання завдань, особливостей контролю тощо;

- документи планування навчального процесу (навчальні програми, навчально-тематичні плани, розклади занять);

- відео- та аудіозаписи лекцій, семінарів тощо;

- мультимедійні лекційні матеріали;

- термінологічні словники;

- практичні завдання із методичними рекомендаціями щодо їх виконання;

- віртуальні лабораторні роботи із методичними рекомендаціями щодо їх виконання;

- віртуальні тренажери із методичними рекомендаціями щодо їх використання;

- пакети тестових завдань для проведення контрольних заходів, тестування із автоматизованою перевіркою результатів, тестування із перевіркою викладачем;
- ділові ігри із методичними рекомендаціями щодо їх використання;
- електронні бібліотеки чи посилання на них;
- бібліографії;
- дистанційний курс, що об'єднує зазначені вище веб-ресурси навчальної дисципліни (програми) єдиним педагогічним сценарієм;
- інші ресурси навчального призначення.

Перелік веб-ресурсів навчальних дисциплін (програм), необхідних для забезпечення дистанційного навчання, визначається навчальним закладом залежно від профілю навчальної дисципліни [15]. Для забезпечення дистанційного навчання учнів, вихованців, студентів, слухачів навчальний заклад може створювати власні веб-ресурси або використовувати інші веб-ресурси, що підлягають перевірці у цьому навчальному закладі.

1.3 Дистанційні курси як напрям розвитку дистанційної форми навчання

Частиною технологій дистанційного навчання є навчальні дистанційні курси, розробка та впровадження яких дозволяє розширити можливості використання технологій дистанційного професійного навчання. Навчальний дистанційний курс – це інформаційна система, створена з метою задовольнити вимоги з навчання окремим навчальним дисциплінам шляхом опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, функціонування якого здійснюється на базі сучасних психологопедагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Принциповою відмінністю НДК від електронного варіанту навчального посібника є те, що [15]:

- дистанційний курс має чітко структуровані навчально-методичні матеріали;

- в дистанційному курсі наявна система інтерактивної взаємодії викладача і слухача, можливість студентів взаємодіяти між собою, яка організована з використанням елементів НДК, протягом всього часу вивчення дисципліни;

- у НДК розміщено розклад виконання студентами навчального плану;

- у дистанційному курсі впроваджена система контролю виконання всіх видів навчальної діяльності.

Основні характеристики дистанційного курсу наведені на рис. 1.2.

Рис. 1.2. Основні характеристики дистанційного курсу*

* Складено автором на основі [19]

Такий системний аналіз навчальної діяльності показує, що у плануванні навчального курсу повинні обов'язково враховуватися заходи активізації пізнавальної діяльності. Дистанційний курс повинен мотивувати студента, мобілізувати його знання та досвід, враховувати здібності студента,

передбачати різні стилі навчання, стимулювати активну участь, мати дієздатний зворотний зв'язок для оцінки прогресу студента.

Використання НДК у процесі навчання має такі переваги [19]:

- 1) розширення можливості доступу різних категорій учасників освітнього процесу до якісного навчального контенту;
- 2) забезпечення індивідуалізації освітнього процесу відповідно до потреб, особливостей і можливостей тих, хто навчається;
- 3) підвищення якості й ефективності освітнього процесу шляхом застосування цифрових та інноваційних освітніх технологій;
- 4) забезпечення систематичного моніторингу якості освіти.

Навчальна діяльність у процесі роботи з дистанційним курсом може бути представлена у певній системі, а саме:

- сприйняття навчальної інформації, визначення її смислу, обмірковування і розуміння;
- співставлення теоретичних матеріалів із змістом, потрібним для обґрунтування можливої або запропонованої практичної діяльності, щодо їхньої корисності, досконалості і достатності;
- пошук додаткових необхідних матеріалів, що мають забезпечити практичну діяльність, з одночасною систематизацією наявних матеріалів; створення операційного апарату діяльності;
- застосування створеного апарату для розв'язання практичних завдань; аналіз діяльності щодо її рівнів виконання (за зразком, репродуктивна, частково-пошукова, дослідницька);
- визначення особливостей здійснення кожного рівня діяльності, оцінка своєї підготовки і здатності до певного рівня діяльності; самоконтроль, висновки;
- планування та розробка стратегії переходу на вищий рівень діяльності, самооцінка своїх знань та вмінь; обговорення можливих послідовних переходів у групах та з тьютором;

- здатність до планування, обмірковування, обговорення та здійснення потрібних практичних дій, аналітичне порівняння можливих ситуацій діяльності;

- використання спілкування та співпраці на всіх етапах навчальної діяльності.

Отже, професійно-технічна освіта є складовою професійної освіти України, що спрямована на забезпечення можливості громадян здобути професію яка б відповідала їх можливостям та інтересам, шляхом надання їм можливості оволодіння необхідними для цього знаннями, навичками та уміннями з метою підвищення рівня конкурентоспроможності цих громадян на ринку праці. Складовою професійної освіти є професійно-технічне навчання, яке передбачає формування і розвиток професійних компетентностей особи, необхідних для професійної діяльності за певною професією у відповідній галузі, шляхом проведення допрофесійної підготовки, первинної професійної підготовки, перепідготовки, інклюзивного професійного навчання та підвищення кваліфікації. На сьогоднішній день під час професійно-технічного навчання активно впроваджується дистанційна форма освіти яка зумовлює застосування сучасних інформаційних технологій. Технології дистанційного навчання дозволяють продовжувати освітній процес під час карантину та інших надзвичайних обставин. Частиною технологій дистанційного навчання є навчальні дистанційні курси, розробка та впровадження яких дозволяє розширити можливості використання технологій дистанційного професійного навчання.

Підсумовуючи, можна зазначити основні проблеми які впливають на розповсюдження та впровадження дистанційної форми професійно-технічного навчання.

По-перше, не забезпеченість користувачів постійним доступом до мережі Інтернет, по-друге, невеликий рівень цифрових компетентностей у слухачів та викладачів. Через ці проблеми неможливо належно

виконувати поставлені завдання. Розроблені дистанційні курси досить часто не відповідають вимогам щодо наочності та інтерактивності, а навчальні матеріали подаються лише в текстовій формі та містять найпростіші графічні ілюстрації. Важко знайти кваліфікований педагогічний склад котрі змогли б забезпечити професійне впровадження та супроводження дистанційної освіти.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ DIGITAL-ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНОМУ НАВЧАННІ ДЕРЖАВНОЮ СЛУЖБОЮ ЗАЙНЯТОСТІ

2.1. Аналіз профілю діяльності Державної служби зайнятості

Державна служба зайнятості – це багаторівнева система урядових інституцій, здійснення діяльності яких забезпечує та контролює Мінсоцполітики України. До її компетенції входить розв’язання тих проблем, що пов’язані з зайнятістю населення країни, працевлаштуванням громадян, їх перекваліфікацією та матеріальною допомогою особам, що тимчасово не працюють.

Державна служба зайнятості України являє собою централізовану систему державних установ. Спрямування та координація функціонування цієї системи здійснюється Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.

Діяльність Державної служби зайнятості була розпочата в грудні 1990 року з моменту її створення. Підставою для створення ДСЗ стала постанова Кабінету Міністрів Української РСР від 21 грудня 1990 року № 381 «Про створення державної служби зайнятості в Українській РСР». З цією метою наявна на той час служба працевлаштування була перебудована на спеціалізовану службу, завданням якої стало забезпечити комплексне розв’язання питань, що пов’язані з контролем рівня зайнятості населення, а також професійною орієнтацією, працевлаштуванням і соціальною підтримкою тимчасово безробітних громадян.

Закон України від 1 березня 1991 року № 803-ХІІ «Про зайнятість населення» (втратив чинність з 01.01.2013 у зв’язку з прийняттям Верховною Радою України Закону України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 № 5067-VI) – це основний законодавчий акт, що регулює діяльність ДСЗ. Даний закон сформулював основні засади діяльності державної служби

зайнятості, а також соціальні гарантії з боку держави, завдяки яким громадяни могли реалізувати свої права на працю.

1 січня 2001 року набрав чинності Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» (№ 1533-III від 02.03.2000). Водночас був створений Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. Під час цього процесу на Державну службу зайнятості були покладені функції виконавчої дирекції ФССУ та її робочих органів. У зв'язку з цим, крім реалізації державної політики зайнятості населення, ДСЗ також здійснює виплату матеріального забезпечення та надання соціальних послуг зі страхування на випадок безробіття і контролює використання роботодавцями та безробітними коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. Управління ФССУ втілюється представниками з боку держави, застрахованих осіб та роботодавців на паритетній основі.

Нині ДСЗ на ринку праці виступає в ролі посередника між роботодавцями та громадянами, що здійснюють пошук роботи шляхом безкоштовного надання професійних консультаційних послуг з підбору кваліфікованого персоналу та вакансій.

Всього у Державній службі зайнятості працює 14 тис. профільних спеціалістів – штат розподілений між 640 регіональними центрами працевлаштування по всій території України. У межах своїх повноважень установа намагається заохочувати роботодавців створювати робочі місця, надає допомогу безробітним в здобутті нових навичок та знань, з метою підвищення їх конкурентоспроможності поміж сотень інших кандидатів. Структура організації складається з:

- центрального апарату Державної служби зайнятості;
- обласних, міських, районних центрів зайнятості та філій обласних центрів зайнятості;

- закладів професійно-технічної підготовки та перепідготовки спеціалістів;

- Інституту підготовки кадрів Державної служби зайнятості України.

Перелік основних завдань які поставленні перед Державною службою зайнятості на сучасному етапі враховує:

1) реалізацію політики держави у сфері зайнятості населення та трудової міграції, соціального захисту від безробіття;

2) аналіз ситуації на ринку праці;

3) допомога громадянам у пошуку відповідної роботи;

4) надання роботодавцям послуг із добору працівників;

5) участь в організації проведення громадських та інших робіт тимчасового характеру;

6) сприяння громадянам в організації підприємницької діяльності;

7) участь у реалізації заходів, спрямованих на запобігання масовому вивільненню працівників, профілактика настання страхового випадку, сприяння мобільності робочої сили та зайнятості населення;

8) організація підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації безробітних з урахуванням поточної та перспективної потреб ринку праці, підтвердження результатів неформального професійного навчання;

9) проведення професійної орієнтації населення;

10) додаткове сприяння у працевлаштуванні окремих категорій громадян, які неконкурентоспроможні на ринку праці.

Нині ДСЗ являє собою структуру, яка об'єднує 25 регіональних центрів зайнятості, 91 базовий центр зайнятості, 429 філій регЦЗ, Інститут підготовки кадрів Державної служби зайнятості України та 11 центрів професійно-технічної освіти ДСЗ.

Головний офіс Державної служби зайнятості розташований у м Києві.
Юридична адреса: 01601, Київська обл., м. Київ, Печерський район, вул. Еспланадна, 8/10.

Схема надання послуг є унітарною для всіх відділень Державної служби зайнятості України. Клієнтам надається можливість звернутися до будь-якого центру зайнятості та отримати всі передбачені законодавством соціальні послуги, які належать до працевлаштування. Місце розташування центрів зайнятості які громадяни могли б відвідувати для отримання відповідних послуг не залежить від зареєстрованого місця проживання чи місця перебування особи. У ДСЗ створена уніфікована оперативна база вакансій, шукачів роботи та можливостей проходження професійного навчання по всій країні. Всі ці досягнення дозволили розширити зону пошуку роботи для безробітних не тільки в межах району чи області, а й держави в цілому.

Державна служба зайнятості України скерована на постійний розвиток та модернізацію, турбується про вдосконалення соціального захисту українських громадян від безробіття.

Державний центр зайнятості належить до сфери управління Мінекономіки та є головною державною установою у централізованій системі державних установ Державної служби зайнятості. Він виконує повноваження безпосередньо та через регіональні центри зайнятості та їхні філії, базові центри зайнятості (у разі їх створення).

Державний центр зайнятості є неприбутковою державною установою, фінансування якої здійснюється завдяки коштам Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України та інших джерел, що не заборонені законодавством. Усі послуги надаються державною службою зайнятості безоплатно (крім видачі роботодавцям дозволів на застосування праці іноземців та осіб без громадянства).

Інформування населення про діяльність служби зайнятості, законодавство у сфері зайнятості та соціального страхування на випадок безробіття, а також щодо наявних вакансій та розміщені резюме здійснюється через інтернет-ресурс державної служби зайнятості (www.dcz.gov.ua).

Діяльність ДСЗ спрямована також на здійснення фінансової підтримки роботодавців у створенні нових робочих місць. При створенні нових робочих місць та працевлаштовуючи на них соціально незахищених безробітних, роботодавці мають право на компенсацію єдиного внеску на соціальне страхування. Компенсація також надається суб'єктам малого підприємництва, які створюють нові робочі місця у пріоритетних галузях економіки та працевлаштовують на них безробітних.

Державна служба зайнятості має механізми профілактики настання страхових випадків, що сприяють підтримці роботодавців та недопущенню звільнення працівників, збереженню трудових колективів. Також працівникам, у разі втрати ними частини заробітної плати у зв'язку із зупиненням (скороченням) виробництва продукції, може бути призначена допомога по частковому безробіттю.

Професійна орієнтація, що спрямована на професійне самовизначення громадян реалізується через професійне інформування, професійне консультування та професійний відбір. Для ефективного підвищення конкурентоспроможності осіб віком старше 45 років виконується видача ваучерів на оплату навчання.

Якщо кількість наявних вакансій не може задовольнити потребу, як альтернативний варіант, постійна зайнятість може бути замінена тимчасовою зайнятістю громадян. З метою реалізувати матеріальну підтримку громадянам в період пошуку роботи державна служба зайнятості може залучити безробітну особу до громадських та інших робіт тимчасового характеру.

В умовах сучасного ринку праці все більшого значення набуває створення робочих місць у малому бізнесі. Державна служба зайнятості спрямована на підтримку безробітних в організації підприємницької діяльності. Попередньо реалізується проведення спеціалізованих семінарів з підприємництва діяльність яких спрямована на навчання безробітних основам ведення бізнесу. Для запровадження власної справи служба

зайнятості надає стартовий капітал безробітним, які мають на меті розпочати власну справу, здійснюючи одноразово виплату допомоги по безробіттю. Також ДСЗ організовує проведення консультацій, як індивідуально так і для групи осіб, з ведення власної справи, залучаючи для цього відповідних компетентних спеціалістів.

Професійне навчання здійснюється у професійно-технічних та вищих навчальних закладах, у тому числі в центрах професійно-технічної освіти державної служби зайнятості, на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання або безпосередньо у роботодавців-замовників кадрів. Для організації професійного навчання зареєстрованих безробітних та (або) їх проживання в період такого навчання центр зайнятості здійснює відбір навчальних закладів.

Центри зайнятості здійснюють надання безробітним послуги з професійної орієнтації мета яких полягає у виявленні здібностей, можливостей та інших чинників, що впливають на вибір або зміну професії та вид трудової діяльності. Якщо зареєстрований безробітний виявляє бажання пройти професійне навчання відповідно до результатів наданих послуг з професійної орієнтації, центр зайнятості за місцем реєстрації особи як безробітної укладає з ним договір та видає йому направлення на професійне навчання до навчального закладу.

Безробітний зараховується до навчального закладу на підставі направлення на професійне навчання.

Професійне навчання безробітних організовується за різними формами: денною, дуальною та дистанційною, здійснюється у Центрах професійно-технічної освіти ДСЗ, які мають навчально-матеріальну базу, якісний педагогічний склад для здійснення професійного навчання, перепідготовки та підвищення кваліфікації за ліцензованими та атестованими професіями. Для зареєстрованих безробітних професійне навчання здійснюється завдяки

коштам Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.

На території України функціонують 11 Центрів професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості, які приймають слухачів з усіх регіонів.

Перелік Центрів професійно-технічної освіти ДСЗ враховує:

- 1) Дніпропетровський ЦПТО;
- 2) Донецький ЦПТО;
- 3) Івано-Франківський ЦПТО;
- 4) Луганський ЦПТО;
- 5) Львівський ЦПТО;
- 6) Одеський ЦПТО;
- 7) Полтавський ЦПТО;
- 8) Рівненський ЦПТО;
- 9) Сумський ЦПТО;
- 10) Харківський ЦПТО;
- 11) Херсонський ЦПТО.

У навчальних закладах можна:

1.Отримати професійну підготовку за однією з ліцензованих закладом професій, не маючи попередніх знань та досвіду;

2.Підвищити кваліфікацію за основною професією – отримати вищий розряд або категорію;

3. Пройти перепідготовку – опанувати іншу професію, якщо вже є робітнича кваліфікація;

4.Пройти курси цільового призначення – вивчити окрему технологію, метод, рецептуру, матеріали, обладнання в межах професійної підготовки без підвищення розряду.

Одним із найважливіших елементів внутрішнього середовища підприємства є його організаційна структура (рис. 2.1) (розгорнута організаційна структура наведена в Додатку 1).

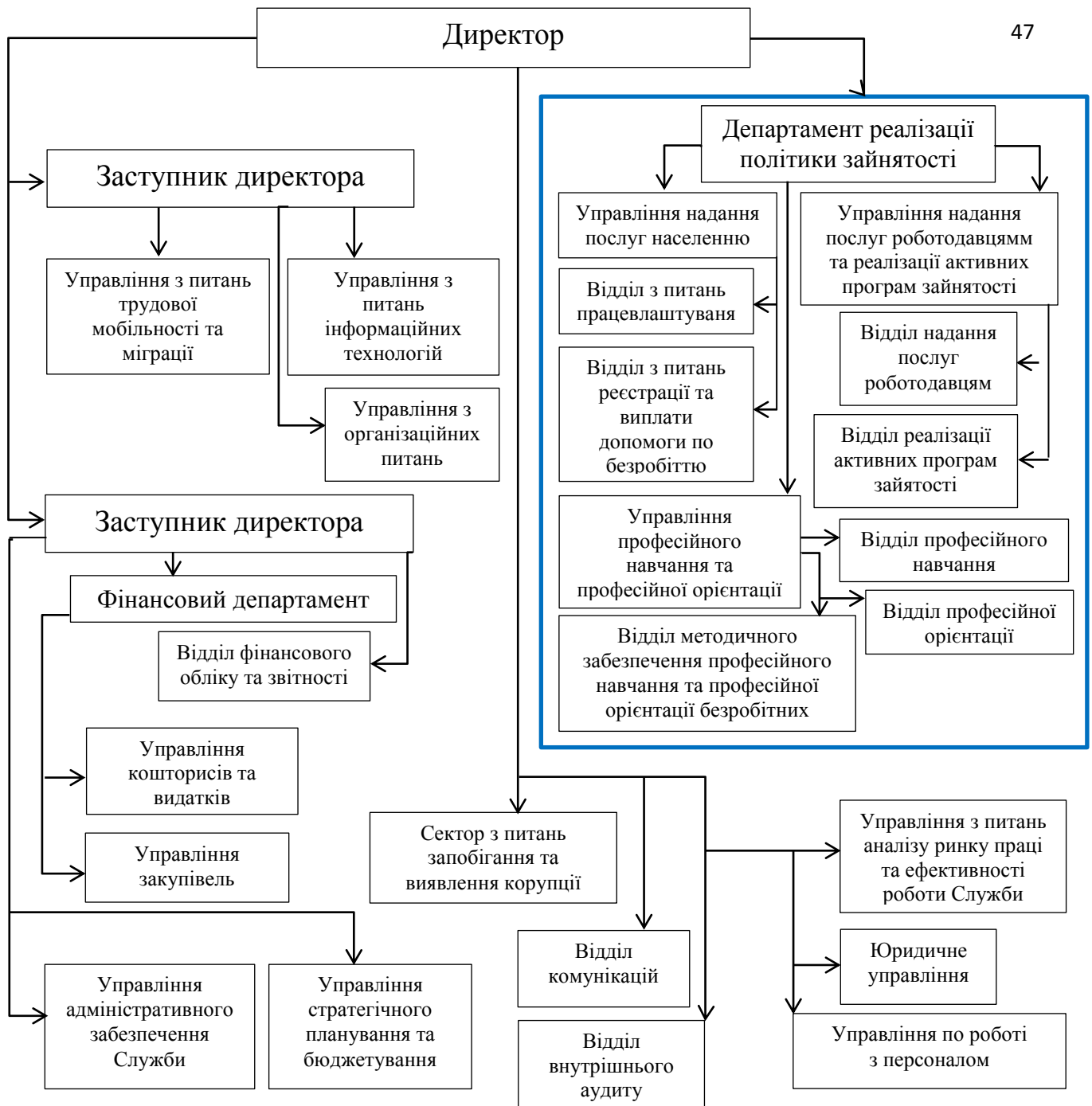

Рис. 2.1. Організаційна структура Державного центру зайнятості*

* Складено автором на основі даних Державного центру зайнятості

Відділ методичного забезпечення професійного навчання та професійної орієнтації безробітних – це структурний підрозділ, що є складовою частиною Управління професійного навчання та професійної орієнтації Департаменту реалізації політики зайнятості Державного центру зайнятості. На керівництво ДЦЗ покладено ряд важливих завдань по

створенню умов для роботи та підвищення кваліфікації працівників Відділу, а також по забезпеченню їх окремими приміщеннями, телефонним зв'язком, сучасними засобами оргтехніки, законодавчими та іншими нормативно-правовими актами і довідковими матеріалами й іншими посібниками та літературою з питань діяльності Відділу, а також доступом до інформаційних баз.

Основними завданнями Відділу є:

1. Участь у розробці пріоритетних напрямів роботи державної служби зайнятості щодо організації та методичного супроводу професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації та професійної орієнтації зареєстрованих безробітних в професійно-технічних, вищих навчальних закладах, в тому числі у центрах професійно-технічної освіти державної служби зайнятості, підприємствах, організаціях, установах.
2. Організація, координація та контроль роботи установ державної служби зайнятості щодо організації профорієнтації та професійного навчання безробітних, в тому числі засобами ЄІАС державної служби зайнятості.
3. Здійснення методичного та інформаційного забезпечення профорієнтації та професійного навчання безробітних в ЦПТО ДСЗ.
4. Здійснення аналізу й координації методичної роботи ЦПТО ДСЗ, розробка напрямів її вдосконалення, сприяння переводу навчально-методичного процесу ЦПТО ДСЗ на ІТ – технології.
5. Організація впровадження дуальної форми освіти та дистанційного навчання у ЦПТО ДСЗ.
6. Участь у створенні мережевих моделей організаційно-методичного, організаційно-розпорядчого характеру, що входять до компетенції відділу.
7. Створення банку електронних засобів професійної орієнтації, професійного навчання безробітних у ЦПТО ДСЗ.
8. Участь у реалізації державної політики зайнятості населення з питань організації професійного навчання у ЦПТО ДСЗ та підтвердження

результатів неформального професійного навчання осіб за робітничими професіями.

9. Участь у формуванні бюджетної програми за напрямками, що входить до компетенції Відділу.

10. Участь у розробці пропозицій щодо внесення змін до законодавства та проєктів нормативно-правових актів з питань, що входять до компетенції Відділу.

11. Організація інтерактивної взаємодії державної служби зайнятості, ЦПТО ДСЗ з питань комплексно-методичного забезпечення професій та предметів, розробка методичних посібників, рекомендацій.

12. Створення он-лайн взаємодії за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій процедури моніторингу якості надання освітніх послуг, методичної діяльності та профорієнтаційної роботи.

13. Координація та контроль роботи регіональних центрів зайнятості щодо забезпечення відбору навчальних закладів для організації професійного навчання безробітних та їх проживання в період навчання.

14. Співпраця Відділу з центральними органами виконавчої влади, науковими установами, Інститутом підготовки кадрів державної служби зайнятості України, іншими закладами освіти, об'єднаннями роботодавців, профспілок, громадськими організаціями щодо організації професійного навчання безробітних в межах компетенції Відділу.

15. Організація моніторингових досліджень діяльності професійно-технічних навчальних закладів державної служби зайнятості.

16. Вивчення та організація впровадження національного та міжнародного досвіду з професійного навчання дорослого населення, професійних кваліфікацій в навчально-виробничий процес та зміст навчання у ЦПТО ДСЗ.

17. Надання методичної та практичної допомоги регіональним центрам зайнятості за напрямками роботи, що входять до компетенції Відділу.

Відділ відповідно до покладених на нього завдань:

1. Визначає пріоритети, з урахуванням поточної та перспективної потреби ринку праці, в організації професійного навчання безробітних та професійної орієнтації населення.
2. Координує та контролює роботу регіональних центрів зайнятості щодо організації професійного навчання безробітних та їх професійної орієнтації.
3. Розробляє рекомендації щодо методичного та інформаційного забезпечення профорієнтації та професійного навчання безробітних.
4. Розробляє рекомендації, координує та контролює роботу з організації впровадження дуальної форми освіти.
5. Розглядає та погоджує, з урахуванням пропозицій регіональних центрів зайнятості та в межах компетенції Відділу, пропозиції до проекту бюджету Фонду в частині фінансування надання послуг з організації професійного навчання, в тому числі у ЦПТО ДСЗ. Розглядає та погоджує пропозиції щодо змін до бюджету Фонду за зазначеним напрямом видатків (за необхідності); надає центрам зайнятості та ЦПТО ДСЗ практичну допомогу щодо формування бюджетних програм у цій частині.
6. Аналізує діюче законодавство з питань, що входять до компетенції Відділу, за дорученням Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України або керівництва ДЦЗ, розробляє пропозиції та зміни до нормативно-правових актів.
7. Надає практичну та методичну допомогу щодо практичного застосування нормативно-правових актів з питань, що належать до компетенції Відділу.
8. Розробляє рекомендації з питань, що належать до компетенції відділу та доводить їх до відома регіональних центрів зайнятості.
9. Співпрацює з центральним органом виконавчої влади в галузі освіти і науки, іншими зацікавленими міністерствами, відомствами, науковими установами, з питань організації професійного навчання та

професійної орієнтації безробітних та реалізації активних програм зайнятості в межах компетенції.

10. Співпрацює з Інститутом підготовки кадрів державної служби зайнятості України щодо підвищення кваліфікації фахівців державної служби зайнятості, які займаються питаннями організації професійного навчання та професійної орієнтації безробітних.

11. Співпрацює в рамках міжнародних проектів щодо запозичення та адаптації досвіду зарубіжних країн до українського законодавства, узагальнює та поширює кращий досвід роботи регіональних центрів зайнятості шляхом обміну досвідом роботи на семінарах, нарадах, в тому числі в дистанційному форматі, з питань, що належать до компетенції Відділу.

12. Систематично інформує та консультує, в межах компетенції, регіональні центри зайнятості з питань профорієнтаційної роботи та організації професійного навчання безробітних, видачі ваучерів, підтвердження особами неформального професійного навчання за робітничими професіями.

13. Бере участь у формуванні бюджетних програм, готує пропозиції, з урахуванням пропозицій регіональних центрів зайнятості.

14. Готує пропозиції щодо розвитку мережі та діяльності ЦПТО ДСЗ для задоволення потреб громадян у професійно-технічній освіті, оволодінні робітничими професіями, спеціальностями, кваліфікацією з урахуванням регіональних програм соціально-економічного розвитку, потреб регіональних ринків праці та роботодавців.

15. Організовує роботу щодо формування переліку професій та напрямів професійного навчання в ЦПТО ДСЗ з урахуванням потреб ринку праці.

16. Надає методичну та практичну допомогу ЦПТО ДСЗ щодо оновлення змісту навчальних планів і навчальних програм, інших документів

щодо змісту професійного навчання, організації навчально-виробничого процесу.

17. Надає методичну та практичну допомогу ЦПТО ДСЗ у впровадженні інформаційно-комунікаційних технологій при наданні послуг, в тому числі дуальної, дистанційної та очно-заочної форми в межах діючого законодавства.

18. Сприяє залученню роботодавців та інших зацікавлених сторін до участі в організації навчально-виробничого процесу у ЦПТО ДСЗ.

19. Координує, в межах компетенції, діяльність ЦПТО ДСЗ щодо організації підвищення кваліфікації їхніх педагогічних працівників.

20. Вносить пропозиції, в межах компетенції, щодо удосконалення діяльності ЦПТО ДСЗ, впровадження державних стандартів професійно-технічної освіти, навчальних планів і програм відповідно до освітньо-кваліфікаційних вимог та потреб ринку праці.

21. Вносить пропозиції, в межах компетенції, щодо запровадження в ЦПТО ДСЗ експериментальної діяльності, зокрема, експериментальних навчальних планів і програм, технологій навчання, пілотних проєктів тощо.

22. Готує в межах компетенції пропозиції щодо вдосконалення програмного продукту ЄІАС відповідно до змін законодавства.

23. Розглядає в установлені строки листи, пропозиції, заяви, скарги та запити на інформацію громадян, поданих відповідно до законів України «Про звернення громадян», «Про доступ до публічної інформації» з питань, що входять до компетенції Відділу, в тому числі з виїздом на місце, готує проєкти відповідей або за дорученням керівництва надає відповіді на них, аналізує та узагальнює пропозиції, що містяться в листах.

24. Здійснює прийом громадян, які звертаються до ДЦЗ з питань, що належать до компетенції Відділу та надає роз'яснення відповідно до законодавства України.

25. Забезпечує використання, обробку та захист персональних даних.

26. Виконує інші функції, пов'язані з виконанням покладених на Відділ завдань.

Відділ має право:

- вивчати та аналізувати організацію роботи установ державної служби зайнятості, у тому числі ЦПТО ДСЗ, у частині надання послуг, що належать до компетенції Відділу, вносити пропозиції щодо удосконалення роботи.

- контролювати дотримання установами державної служби зайнятості чинного законодавства, виконання ними рішень правління Фонду в частині надання послуг, що належать до компетенції Відділу

- отримувати в установленому порядку від структурних підрозділів ДЦЗ статистичну та аналітичну інформацію з напрямів діяльності, що відносяться до його компетенції.

- отримувати додаткову інформацію від територіальних органів державної служби зайнятості, ЦПТО ДСЗ, підприємств, установ, організацій, необхідну для прийняття обґрунтованих рішень.

- залучати фахівців ДЦЗ (за погодженням із керівництвом) та територіальних органів державної служби зайнятості до розгляду питань, що належать до компетенції Відділу.

- брати участь в організації в установленому порядку нарад, семінарів працівників підрозділів регіональних служб зайнятості, які займаються питаннями організації професійного навчання безробітних, видачі ваучерів деяким категоріям громадян, організації підтвердження особами результатів неформального професійного навчання за робітничими професіями.

- вносити пропозиції та рекомендації керівництву ДЦЗ щодо удосконалення діяльності установ державної служби зайнятості з питань, що входять до компетенції Відділу.

- вносити пропозиції та брати участь у підготовці за дорученням керівництва ДЦЗ проектів нормативно-правових актів за напрямами роботи, що входять до компетенції Відділу.

- визначати напрями та обсяги програмного та методичного забезпечення з питань, пов'язаних з компетенцією Відділу.

- надавати роз'яснення і консультації громадянам, роботодавцям, закладам освіти, підприємствам, установам та організаціям з питань, що входять до компетенції Відділу.

- ініціювати створення робочих та експертних груп з метою організації та забезпечення навчально-виробничої, навчально-методичної, фінансово-господарської та виробничо-комерційної діяльності ЦПТО ДСЗ, організації підтвердження результатів неформального професійного навчання осіб за робітничими професіями.

- одержувати в установленому порядку від міністерств, відомств, організацій, установ, підприємств, підпорядкованих регіональних центрів зайнятості матеріали та інформацію, пов'язані з професійним навчанням безробітних.

Начальник відділу та інші співробітники Відділу несуть персональну відповідальність за виконання покладених на Відділ завдань і функцій, ефективну роботу Відділу, належне використання виділеного у розпорядження Відділу майна та інших матеріальних цінностей, а також за збереження документації Відділу. Начальник Відділу та інші співробітники Відділу несуть дисциплінарну відповідальність за неналежне виконання покладених на них трудових обов'язків, у тому числі за порушення правил внутрішнього трудового розпорядку, відповідно до законодавства України.

З метою виконання завдань та функцій, Відділ, за дорученням начальника Управління, взаємодіє з іншими структурними підрозділами ДЦЗ та установами державної служби зайнятості.

Відділ, за дорученням начальника Управління, здійснює взаємодію із заінтересованими центральними органами виконавчої влади, юридичними особами, соціальними партнерами та міжнародними організаціями.

2.2. Аналіз основних показників діяльності Державної службою зайнятості

Головна державна установа у централізованій системі державних установ ДСЗ – це Державний центр зайнятості, який належить до сфери управління Мінекономіки. Державний центр зайнятості є неприбутковою державною установою, що фінансується шляхом коштів ФССУ та інших джерел, не заборонених законодавством. Аналізуючи показники діяльності Державної служби зайнятості, необхідно звернути увагу на напрямки її діяльності яка постійно коригується, орієнтуючись на ситуацію на ринку праці. Тому спочатку потрібно дізнатись про сучасну ситуацію на ринку праці України.

Для розуміння ситуації на ринку праці слід проаналізувати дані які наведені на рис.2.2, стосовно чисельності зайнятого населення та осіб котрі мають статус безробітного.

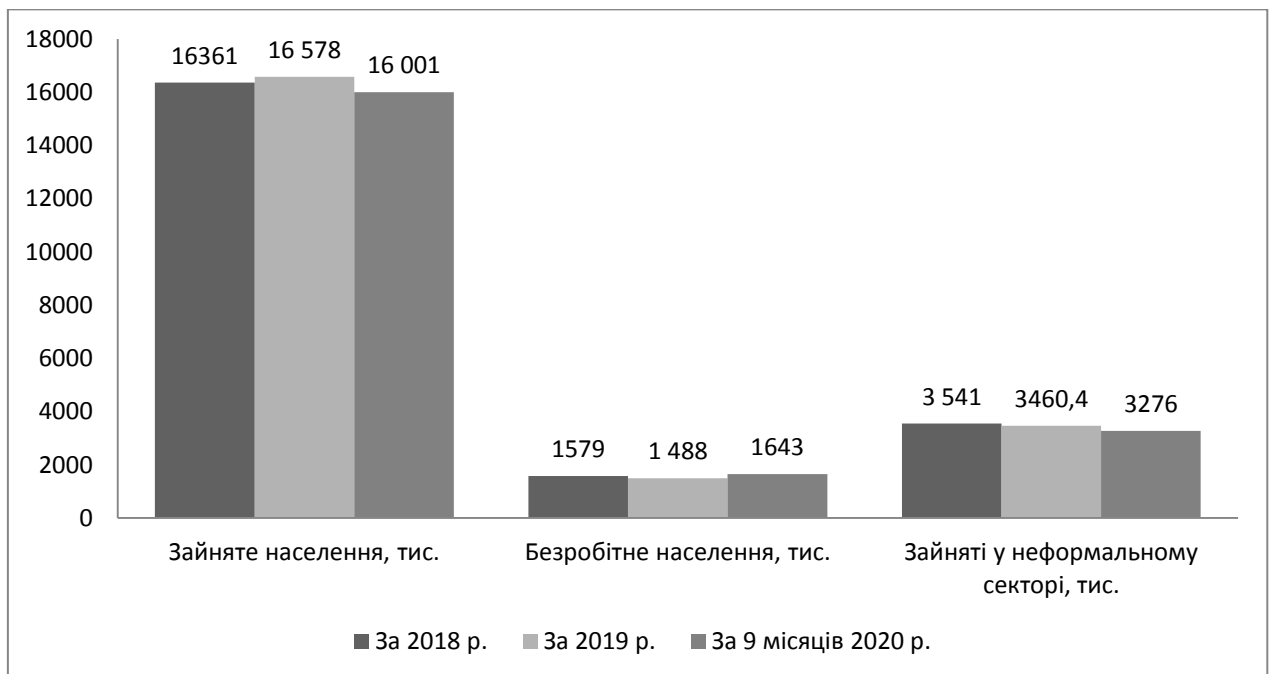

Рис. 2.2. Рівень зайнятості населення у віці 15-70 рр. в період з 2018 року по кінець 3 кварталу 2020 року*

* Складено автором на основі звітності Державного центру зайнятості

Розглянувши дані, надані Державною службою статистики України, можна відмітити зменшення чисельності зайнятого населення віком від 15 до 70 років за три квартали 2020 року на 577 тис. осіб, порівнюючи з 2019 роком. Число зайнятих громадян на кінець 3 кварталу 2020 року становило 16,001 млн осіб. Чисельність тих громадян віком від 15 до 70 років, що зайняті у неформальному секторі економіки станом на кінець 3 кварталу 2020 року становила 3,276 млн осіб, що, порівнюючи з 2019 роком, скоротилася на 184,4 тис. осіб. Число безробітних віком від 15 до 70 років за три квартали 2020 року, у порівнянні з 2019 роком, зросла на 155 тис. осіб та становила 1,643 млн осіб. Порівнюючи з 2018 роком, за три квартали 2020 року кількість зайнятих громадян скоротилася на 360 тис. осіб, число зайнятих у неформальному секторі – на 265 тис. осіб, в той час як безробітне населення зросло на 64 тис. осіб.

Важливим параметром для розуміння ситуації на ринку праці є баланс між попитом та пропозицією робочої сили, дані для аналізу якого наведено на рис. 2.3.

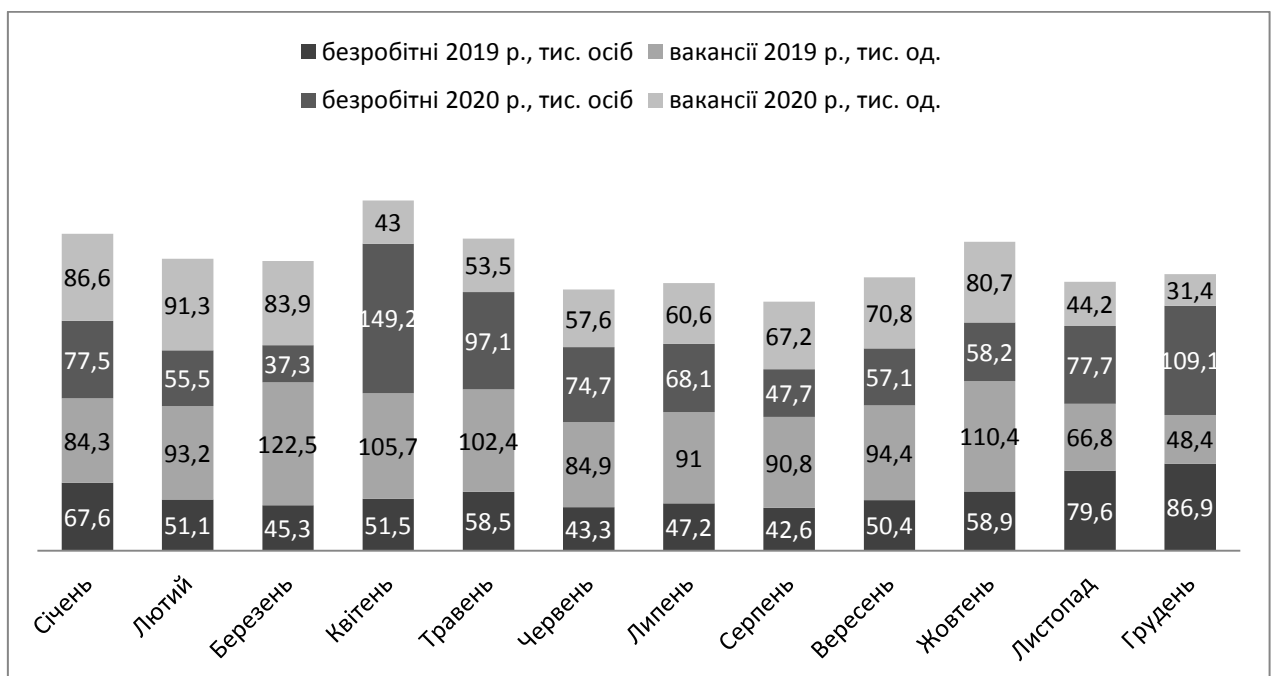

Рис. 2.3. Порівняння кількості зареєстрованих вакансій, наявних на ринку праці з числом зареєстрованих безробітних станом на 2019-2020 рр.*

* Складено автором на основі звітності Державного центру зайнятості

З наведених цифр можна відмитити дисбаланс між попитом і пропозицією робочої сили, що виник у 2020 році. Якщо у 2019 році в середньому один безробітний претендував на 1,6 вільне робоче місце, то у 2020 році на одне вільне робоче місце претендувало 1,17 безробітних. Найбільша невідповідність попиту на робочу силу та її пропозиції спостерігалася у квітні 2020 року, коли на одне вільне робоче місце претендувало 3,46 безробітних та у грудні – 3,47 безробітні особи. Внаслідок цієї ситуації на ринку зріс попит на послуги з працевлаштування, що в свою чергу збільшило навантаження як на приватні агентства зайнятості, так і на Державну службу зайнятості.

Крім Державної служби зайнятості вирішенням питань з працевлаштування населення займаються також і приватні агентства зайнятості. Однак, порівняльнюючи показники щодо працевлаштування громадян за сприяння Державної служби зайнятості з даними приватних агентств зайнятості, наглядно видно різницю в обсягу надання послуг, наведених на рис. 2.4.

Кількість працевлаштованих Державною службою зайнятості (606,4 тис. осіб) в 11 разів перевищила кількість працевлаштованих приватними агентствами зайнятості в Україні (як на вакансії, так і направлених на роботу до інших роботодавців). Серед працевлаштованих за сприяння ДСЗ 57% становили чоловіки. В той же час, серед працевлаштованих ПрАЗ в Україні переважали жінки (66%). Дві третини працевлаштованих, як за сприяння ДСЗ, так і приватними агентствами зайнятості, становили мешканці міст.

Серед працевлаштованих приватними агентствами зайнятості в Україні майже 60% осіб були у віці до 35 років. У той же час, серед безробітних, працевлаштованих за сприяння державної служби зайнятості, 71% становлять особи старше 35 років. Структура працевлаштованих як за сприяння ДСЗ, так і приватними агентствами зайнятості суттєво не відрізняється: кожний п'ятий – мав загальну середню освіту, 37%-42% -

професійно-технічну освіту, від 37% до 49% працевлаштованих мали вищу освіту.

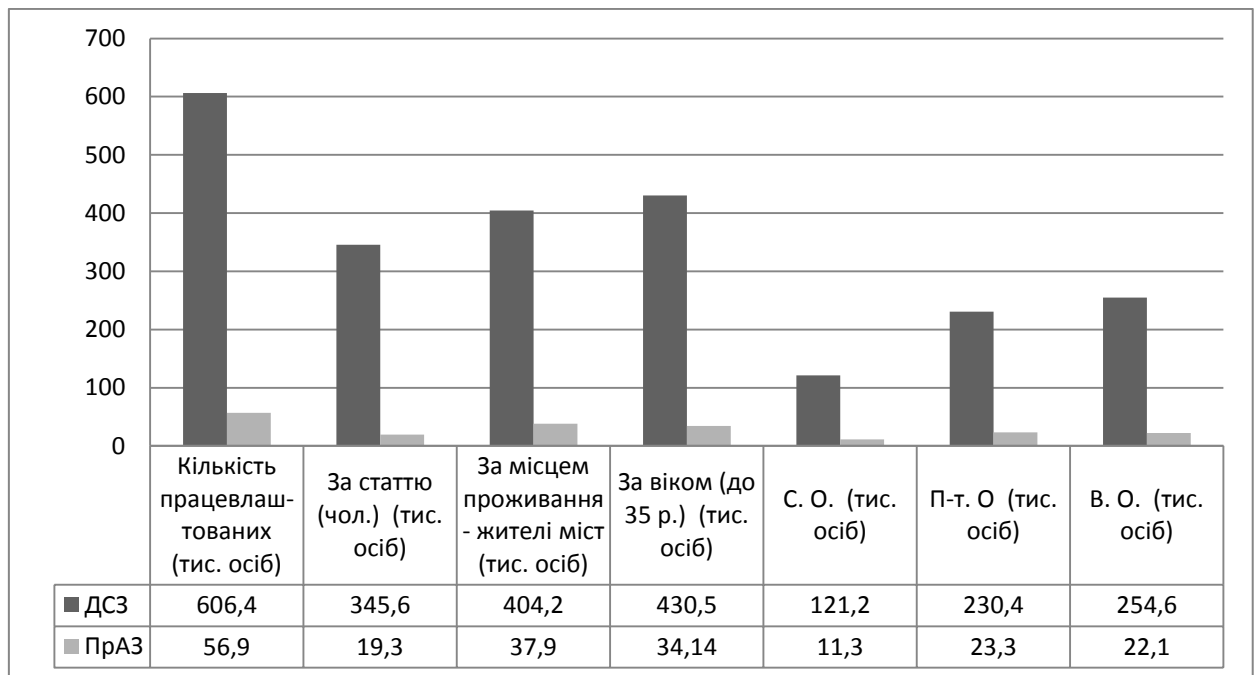

Рис. 2.4. Порівняння структури громадян, працевлаштованих за сприяння Державної служби зайнятості, та приватними агентствами зайнятості за 2020 рік*

* Складено автором на основі звітності Державного центру зайнятості

Дослідимо тенденцію надання послуг Державною службою зайнятості за 2018-2020 рр. (табл.2.1).

За період 2020 року послуги Державної служби зайнятості отримували 2,2 млн громадян, серед яких число осіб, що набули статус безробітних складало 1,2 млн осіб, що на 200 тис. осіб більше, ніж за 2019 рік.

Можна побачити зростання обсягів надання послуг, оскільки порівнюючи з 2018 роком, за 2020 рік послуги отримало на 168 тис. більше осіб, з яких осіб, що мали статус безробітного – на 160 тис. більше осіб. Однак у 2020 році було працевлаштовано на 220 тис. осіб менше, порівнюючи з 2019 роком, та на 219,2 тис. осіб менше – з 2018 роком. Професійне навчання у 2020 році проходили 93 тис. осіб, з них 48 тис. осіб – в ЦПТО.

Таблиця 2.1

Надання послуг Державною службою зайнятості за 2018-2020 рр.

	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Всього отримували послуги, млн осіб	2,032	2,1	2,2
з них, мали статус безробітного, млн осіб	1,04	1,0	1,2
Працевлаштовано, тис. осіб	825,8	826	606
з них, безробітних, тис. осіб	-	-	385
середня тривалість пошуку роботи безробітними, дні	116	111	-
Проходили професійне навчання, тис. осіб	-	-	93
з них, в ЦПТО, тис. осіб	-	-	48
Пройшли первинне профілювання, тис. осіб	-	993	-
з них, поглиблене профілювання, тис. осіб	-	626	-
Брали участь у громадських роботах та інших роботах тимчасового характеру, тис. осіб	-	-	100
Отримували допомогу по безробіттю, тис. осіб	-	-	1119
Кількість роботодавців, які співпрацювали з центрами зайнятості, тис. осіб	202	206	199
Кількість вакансій, тис. од.	1114	1 153	830

Участь у громадських роботах та інших роботах тимчасового характеру за 2020 рік брали 100 тис. осіб. За 2020 рік допомогу по безробіттю отримали 1119 тис. осіб. Кількість роботодавців, які співпрацювали з центрами зайнятості у 2020 році становила 199 тис. од., що на 7 тис. менше, порівнюючи з 2019 роком і на 3 тис. менше, ніж за 2018 рік. Також

спостерігається зменшення кількості вакансій у 2020 році на 323 тис. од., що менше навіть кількості вакансій у 2018 році на 284 тис. од.

Розглянемо динаміку надання послуг Державною службою зайнятості за місцем проживання за січень-лютий 2019-2020 рр. наведену в табл. 2.2.

За січень-лютий 2020 р. отримували послуги 758,6 тис. мешканців міських поселень, в той час як серед мешканців сільської місцевості – 474 тис. осіб. Ці показники мають тенденцію зростати в порівнянні за той самий період 2019 року на 56,2 тис. осіб та 30 тис. осіб відповідно.

Серед мешканців міських поселень і мешканців сільської місцевості число безробітних, які отримували послуги від Державної служби зайнятості зросли в порівнянні з 2020 роком на 2,7 тис. осіб та 8,1 тис. осіб відповідно та становили 252,8 тис. осіб і 218,3 тис. осіб.

Серед звернувшись до Державної служби зайнятості число мешканців міських поселень, що отримали роботу становить 72,5 тис. осіб, а серед мешканців сільської місцевості – 38,2 тис. осіб.

Серед мешканців міських поселень спостерігається тенденція спаду на 1,6 тис. осіб в порівнянні з 2019 роком, а мешканців сільської місцевості – зростання на 3 тис. осіб. Кількість людей, що проходили професійне навчання спостерігається зменшення на 1,8 тис. осіб серед мешканців міських поселень та на 0,3 тис. осіб серед мешканців сільської місцевості.

Зменшилася кількість громадян, що брали участь у громадських роботах та інших роботах тимчасового характеру на 1,3 тис. осіб та 0,5 тис. осіб серед мешканців міських поселень та мешканців сільської місцевості відповідно.

Кількість безробітних, охоплених профорієнтаційними послугами серед мешканців міських поселень зменшилась на 8,6 тис. осіб, а серед мешканців сільської місцевості – на 2,3 тис. осіб.

Таблиця 2.2

Надання послуг Державною службою зайнятості за 2018-2020 рр.
(за місцем проживання)

Показник, тис. осіб	Мешканці міських поселень				Мешканці сільської місцевості			
	січень-лютий 2019 р.	січень - лютий 2020 р.	зміна значення		січень - лютий 2019 р.	січень - лютий 2020 р.	зміна значення	
			%	+ (-) тис. осіб			%	+ (-) тис. осіб
Отримували послуги	702,5	758,6	108	56,2	444,6	474	106,7	30
Мали статус безробітного	250,1	252,8	101,1	2,7	210,2	218,3	103,9	8,1
Всього отримали роботу	74,1	72,5	97,8	-1,6	35,6	38,2	108,5	3,0
Проходили професійне навчання	16,3	14,5	89,0	-1,8	20,7	20,4	98,6	-0,3
Брали участь у громадських роботах та інших роботах тимчасового характеру	11,1	9,8	88,3	-1,3	16,4	15,9	97,0	-0,5
Кількість безробітних, охоплених профорієнтаційними послугами	221,1	212,5	96,1	-8,6	191,5	189,2	98,8	-2,3

Таким чином, результати проведеного аналізу показників діяльності Державної служби зайнятості дають можливість стверджувати про зростання рівня безробіття серед населення, що в свою чергу зумовлює зростання кількості людей, котрі потребують послуг Державного центру зайнятості.

За 2020 рік зменшилась кількість людей що проходили професійне навчання у період з січня по лютий. Також зменшилась кількість вакансій та роботодавців, які співпрацювали з центрами зайнятості та кількість працевлаштованих осіб, порівнюючи з попередніми роками.

2.3. Дослідження рівня впровадження та використання Державною службою зайнятості digital-технологій в професійному навчанні

Державна служба зайнятості, за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, організовує професійне навчання зареєстрованих безробітних на замовлення роботодавця, самозайнятості та для провадження підприємницької діяльності з урахуванням побажань безробітних. Таке навчання здійснюється у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти, на підприємствах в установах та організаціях незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання або безпосередньо у роботодавців – замовників кадрів.

Професійне навчання зареєстрованих безробітних за робітничими професіями відбувається у вигляді:

1. Первинної професійної підготовки за професіями – для тих, хто не має професії;
2. Перепідготовки – навчання з метою оволодіння іншою професією.
3. Підвищення кваліфікації – набуття нових та/або вдосконалення раніше набутих знань, вмінь з професії.
4. Курсів цільового призначення – підвищення кваліфікації безробітних з метою вивчення нового обладнання, товарів, матеріалів, послуг, сучасних технологічних процесів, тощо.
5. Професійного навчання безробітних у роботодавця - замовника кадрів – набуття та вдосконалення професійних знань, умінь та навичок безробітним для подальшого працевлаштування у роботодавця;

б. Стажування – підвищення кваліфікації безробітного з метою набуття практичного досвіду виконання завдань, обов'язків за професією або на посаді, на яку претендує безробітний у роботодавця.

Процес професійного навчання безробітних здійснюється у Центрах професійно-технічної освіти Державної Служби Зайнятості, які мають навчально-матеріальну базу, та якісний педагогічний склад для здійснення професійного навчання, перепідготовки та підвищення кваліфікації за ліцензованими та атестованими професіями. У табл. 2.3 наведено перелік професій, які найчастіше вивчалися у ЦПТО протягом 2020 року.

З метою підвищення якості освітніх послуг, формування мотивації дорослого населення до професійного навчання та отримання робітничих професій центри професійно-технічної освіти державної служби зайнятості активно поєднують елементи технології дистанційного навчання в організацію профнавчання безробітних та здійснюється розробка дистанційних курсів. За 2020 рік 16,1 тис. осіб з числа зареєстрованих безробітних проходили професійне навчання із застосуванням дистанційних технологій.

Використання інформаційних технологій в процесі професійного навчання працівників активно впроваджується центрами професійно-технічної освіти шляхом створення та розвитку серверів дистанційної освіти на призначених для цього платформах.

Результатом використання інформаційних технологій в процесі професійного навчання стало розробка та використання ЦПТО ДСЗ дистанційних курсів з професій, дистанційних курсів з окремих предметів та курсів цільового призначення які продовжують інтегрування в систему професійної освіти.

Таблиця 2.3

Перелік професій підготовка за якими здійснювалась у центрах професійно-технічної освіти державної служби зайнятості у 2020 рік

Перелік ліцензованих професій	Дніпропетровський ЦПТО ДСЗ	Донецький ЦПТО ДСЗ	Івано-Франківський ЦПТО ДСЗ	Луганський ЦПТО ДСЗ	Львівський ЦПТО ДСЗ	Одеський ЦПТО ДСЗ	Рівненський ЦПТО ДСЗ	Харківський ЦПТО ДСЗ	Полтавський ЦПТО ДСЗ	Сумський ЦПТО ДСЗ	Херсонський ЦПТО ДСЗ
Продавець непродовольчих товарів	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+
Продавець продовольчих товарів	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+
Касир торговельного залу (контролер-касир)	+	+	+	+	+	+		+	+		+
Оператор котельні	+		+		+	+		+	+	+	
Електрогазозварник	+			+	+	+		+		+	
Кухар		+		+		+				+	+
Перукар (перукар-модельєр)		+			+	+	+			+	
Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення	+	+			+	+					
Швачка		+				+			+		+
Манікюрник	+				+	+				+	

Професії, що сьогодні успішно переведені центрами професійно-технічної освіти на дистанційну форму наведено у табл. 2.4 (розгорнута таблиця наведена в Додатку 2).

Таблиця 2.4

Перелік професій підготовка за якими здійснюється у центрах професійно освіти державної служби зайнятості в дистанційній формі

Перелік ліцензованих професій	Дніпропетровський ЦПТО ДСЗ	Донецький ЦПТО ДСЗ	Івано-Франківський ЦПТО ДСЗ	Рівненський ЦПТО ДСЗ	Харківський ЦПТО ДСЗ	Полтавський ЦПТО ДСЗ	Сумський ЦПТО ДСЗ	Херсонський ЦПТО ДСЗ
Касир в банку	+							
Молодша медична сестра з догляду за хворими	+		+					
Продавець продовольчих товарів		+	+	+				+
Продавець непродовольчих товарів		+	+					+
Касир торговельного залу			+					+
Покоївка			+					+
Електрозварник ручного зварювання				+				
Швачка				+	+	+		+
Лицювальник-плиточник					+			
Муляр					+			
Слюсар-ремонтник					+			
Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування							+	
Манікюрник							+	

Херсонський ЦПТО ДСЗ проходить дистанційне навчання за такими професіями як: «Бармен», «Касир торговельного залу», «Кухар», «Овочівник», «Озеленювач», «Офіціант», «Плодоовочівник», «Покоївка»,

«Шачка», «Продавець продовольчих товарів», «Продавець непродовольчих товарів» на платформі moodle.khescpto.org.ua.

У Дніпропетровському ЦПТО ДСЗ вже успішно впроваджено на платформі <http://distant.cpto.dp.ua/> такі курси цільового призначення як:

- 1) «Основи розробки веб-сайтів»;
- 2) «Офіс-менеджмент з основами діловодства»;
- 3) «Спеціальне навчання операторів котельні»;
- 4) «Створення малого бізнесу».

Донецький ЦПТО ДСЗ створив на платформі <http://study.doncpto.com.ua/> курс цільового призначення «Основи підприємницької діяльності».

На базі Івано-Франківського ЦПТО ДСЗ розроблено такі курси цільового призначення, як «Бездоганний сервіс для служби номерного фонду» та «Навчання посадових осіб та фахівців з питань охорони праці та основних положень безпеки» на платформі <https://cpto.if.ua/>.

Рівненським ЦПТО ДСЗ впроваджено в дистанційну освіту курси «Дотримання вимог виробничої санітарії, гігієни та охорони праці в умовах карантину» та «Підприємець-початківець». Платформою для розміщення вказаних курсів було обрано <https://test.cpto.rv.ua/>.

Сумським ЦПТО ДСЗ було розроблено, використовуючи платформу <http://cdn.scptu.sumy.ua/>, такі курси цільового призначення як:

- 1) «Інформаційні технології»;
- 2) «Комп'ютерні технології обробки бухгалтерської документації»;
- 3) «Організація діяльності та системи обліку підприємств малого бізнесу»;
- 4) «Програмне забезпечення «Медок».

Харківський ЦПТО ДСЗ у свою чергу створив курс «Актуальні питання з охорони праці (Охорона праці на підприємстві)» на платформі <https://moodle.osvita.khcz.gov.ua/moodle/>.

Разом з розробкою курсів цільового призначення, Рівненський та Сумський ЦПТО ДСЗ ефективно розробляють дистанційні курси з різних предметів. Зокрема Сумський ЦПТО ДСЗ вже розробив дистанційні курси з таких предметів як: «Бухгалтерський облік суб'єктів малого підприємництва», «Звітність суб'єктів малого підприємництва», «Оподаткування суб'єктів малого бізнесу», «Основи галузевої економіки і підприємництва», «Основи соціального захисту», «Основи правових знань», «Охорона праці» та «Технологія виробництва продукції бджільництва», розмістивши їх на платформі <http://cdn.scptu.sumy.ua/>. У свою чергу Рівненський ЦПТО ДСЗ, користуючись платформою <http://cdn.scptu.sumy.ua/> створив дистанційні курси з таких предметів як: «Основи трудового законодавства», «Основи роботи в середовищі 3D», «Перукарська справа», «Проба пера», «Програмне забезпечення для бухгалтерського обліку», «Основи правових знань», «Охорона праці», «Професійна етика та основи психології», «Товарознавство продовольчих товарів» та «Розробка веб-додатків».

Підсумовуючи, Державна служба зайнятості – це багаторівнева система урядових інституцій, здійснення діяльності яких забезпечує та контролює Мінсоцполітики України. До її компетенції входить розв'язання тих проблем, що пов'язані з зайнятістю населення країни, працевлаштуванням громадян, їх перекваліфікацією та матеріальною допомогою особам, що тимчасово не працюють.

Професійне навчання безробітних здійснюється у професійно-технічних та вищих навчальних закладах, враховуючи центри професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості, на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання або безпосередньо у роботодавців-замовників кадрів.

На території України функціонують 11 Центрів професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості, які приймають слухачів з усіх регіонів. Навчальні заклади надають послуги з проходження професійної підготовки

за однією з ліцензованих закладом професій, не маючи попередніх знань та досвіду, підвищити кваліфікацію за основною професією тобто отримати вищий розряд або категорію. За наявності робітничої кваліфікації є можливість опанувати іншу професію, пройшовши перепідготовку. Також надається можливість пройти курси цільового призначення – вивчити окрему технологію, метод, рецептуру, матеріали, обладнання в межах професійної підготовки без підвищення розряду.

З метою підвищення якості освітніх послуг, формування мотивації дорослого населення до професійного навчання та отримання робітничих професій центри професійно-технічної освіти державної служби зайнятості активно розвивають елементи технології дистанційного навчання в організації профнавчання безробітних та займаються розробкою дистанційних курсів й курсів цільового призначення. Використання інформаційних технологій в процесі професійного навчання працівників активно впроваджується центрами професійно-технічної освіти шляхом створення та розвитку серверів дистанційної освіти на призначених для цього платформах.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ПОШИРЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ DIGITAL-ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНОМУ НАВЧАННІ ДЕРЖАВНОЮ СЛУЖБОЮ ЗАЙНЯТОСТІ

3.1. Сучасні тенденції використання digital-технологій для професійно-технічного навчання Державної служби зайнятості

Сьогодні дистанційне навчання як форм навчання у системі освіти України, признана Державною службою зайнятості та використовується нею разом з очною, вечірньою, заочною освітою, екстернатом та реалізується, в основному, із застосуванням сучасних інформаційних технологій. У професійно-технічній освіті все активніше застосовують інформаційні технології дистанційної форми, основа яких побудована на принципах відкритої освіти, адже вказані технології являють собою надсучасні перспективи розвитку технологій організації освіти.

З метою розробки технологій дистанційного навчання та застосування їх в освітньому процесі Міністерством освіти і науки України створено Український центр дистанційної освіти. Сьогодні створено можливість проводити навчання, використовуючи засоби ІКТ, у різних організаційних формах. Процес навчання може включати онлайн-курси, консультації та тренінги в режимі онлайн, вебінари. Розробляються та впроваджуються інтерактивні електронні підручники, віртуальні лабораторії, платформи для спілкування й обговорення наукових тем. Електронний освітній контент для організації та проведення освітнього процесу потребує:

- наявності бібліотечних та інформаційних ресурсів які задовольняють мету забезпечити процес навчання, виховання, управління, проведення навчальних та наукових досліджень;
- доступу до ресурсів бібліотечних інформаційних центрів;
- створення колекції електронних освітніх ресурсів, змістовних сайтів навчальних закладів.

Наразі робота, що проводиться розширення галузі інформаційно-комунікаційних технологій в освіті та розвитку інформаційно-освітнього простору України, здійснюється завдяки:

- розробці цільового інформаційно-освітнього середовища;
- заходам з підвищення обізнаності педагогічних та науково-педагогічних працівників, бібліотекарів та керівних кадрів освіти з питань, що стосуються нових актуальних розробок в галузі ІКТ, спрямованим підвищити їх інформаційно-комунікаційну компетентність;
- сертифікації фахівців освіти, зокрема педагогічних працівників, щодо володіння ІКТ.

Дистанційні технології, в тому чи іншому вигляді впроваджуються у професійно-технічних навчальних закладах, вищих навчальних закладах, закладах післядипломної освіти та центрах професійно-технічної освіти ДСЗ. Сьогодні елементи дистанційного навчання (різноманітні онлайн-сервіси для збагачення навчального контенту або онлайн-тестування) постійно зустрічаються у професійній освіті. Поєднання традиційної форми навчання з дистанційним визначається як змішана форма навчання. Змішане навчання на нині набуває все більшої популярності, адже вона дозволяє використовувати переваги обох форм навчання.

Процес професійного навчання здійснюється у різних формах, які залежать від взаємодії його учасників і способу подання навчальних матеріалів, та які умовно поділяються на:

- 1) традиційне навчання без використання елементів дистанційної освіти;
- 2) навчання, підсилене дистанційними технологіями, однак об'єм використання дистанційної форми займає менше половини освітнього процесу;
- 3) змішане, або гібридне, навчання – технології дистанційного навчання активно використовуються та займають значну частину навчання слухачів;

4) дистанційна форма навчання – від 80 % використання елементів дистанційного навчання.

Для підвищення якості освітніх послуг і формування мотивації дорослого населення до професійного навчання та отримання робітничих професій центри професійно-технічної освіти державної служби зайнятості активно поєднують елементи технології дистанційного навчання в організацію профнавчання безробітних. Державний центр зайнятості активно впроваджує технології професійного навчання, створює та випробовує нові навчальні Web-ресурсів та запрошує висококваліфікованих викладачів, фахівців-практиків з різних галузей. Слухачі дистанційної форми навчання отримують повні електронні конспекти лекцій за програмою денної форми навчання.

Міжнародна організація праці, аналізуючи світовий досвід з питання організації підготовки та перепідготовки кваліфікованих робітників, запропонувала систему навчання, що полягає в активному використанні так званих модулів трудових навичок. Підхід отримав назву модульна методика професійного навчання. Наразі науковці визнають ММПН став міжнародним стандартом підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації робітників у розвинених країнах світу. ММПН надає можливість реалізувати процес навчання як на рівні професії, так і за окремим видом роботи, орієнтуючись на потреби замовника.

ДСЗ забезпечує необхідним технічним оснащенням заклади освіти, а також готує викладачів які будуть контролювати освітній процес. Додатково створюються умови для забезпечення повноцінної участі в освітньому процесі осіб з ООП з обов'язковим урахуванням індивідуальної програми розвитку.

Навчальний процес дистанційної форми навчання здійснюється за формами:

- 1) самостійна робота;
- 2) навчальні заняття;

- 3) практична підготовка;
- 4) професійно-практична підготовка;
- 5) контрольні заходи.

Активне використання НДК та збільшення їх асортименту державним центром зайнятості зумовлено їх перевагами які дозволяють покращити якість надання освітніх послуг завдяки розширенню можливостей доступу різних категорій учасників освітнього процесу до якісного навчального контенту, використанню цифрових та інноваційних освітніх технологій, а також завдяки забезпеченню НДК індивідуалізації освітнього процесу відповідно до потреб, особливостей і можливостей слухачів.

Важливою особливістю дистанційного навчання є можливість передавати частину функцій вчителя автоматизованій навчальній системі. Це актуально ще й з огляду на те, що завданням будь-якого цифрового пристрою є полегшення для людини в плані рутинної роботи, яку комп'ютер здатний робити швидше і краще.

Державна служба зайнятості проводить навчання на курсах цільового призначення, застосовуючи для цього дистанційні технології. До переліку зазначених курсів належать:

- 1) курс зі створення малого бізнесу яких включає теоретичні основи та практичні аспекти;
- 2) курс по основам розробки вебсайтів;
- 3) курс з предмета «Офіс-менеджмент з основами діловодства»;
- 4) курс з вивчення теоретичних та практичних аспектів складської діяльності.

ЦПТО ДСЗ створюють власні платформи дистанційної форми навчання з метою створення комфортного і зручного навчального процесу.

Для кожного курсу створюють віртуальні аудиторії та оснащують їх усіма необхідними компонентами, до переліку яких належать:

- розклад занять;
- інформація про склад команди викладачів;

- прямі трансляції уроків;
- чат;
- засоби технічної підтримки здобувачів освіти;
- майданчик для виконання практичних завдань;
- інтерактивна дошка для ведення нотатків тощо.

Наслідком впровадження елементів дистанційного навчання у освітній процес стало отримання таких переваг як:

1) педагогічний склад отримав можливість розширити об'єм теоретичного матеріалу;

2) слухачі відкрили для себе нові можливості для проведення самостійної роботи над власним бізнес-проектом, та змогли налагодити індивідуальний темп навчання, займаючись у зручний для себе час;

3) успішна реалізація програми навчання, за якою слухачі у вільний від занять час у домашніх умовах працюють з навчальними матеріалами, що розміщені в електронному вигляді на розробленій освітній платформі, в той час, як дистанційні години освітнього процесу активно застосовуються для розв'язання спільних проблем, консультацій з незрозумілих моментів та обговорення матеріалу на глибшому рівні. Консультаційні години дозволили розширити можливості індивідуального підходу викладача до учнів.

ДСЗ постійно вдосконалює матеріально-технічну базу у своїх навчальних закладах та слідкує за тим, щоб вона відповідала вимогам діючих державних стандартів за ліцензованими професіями та була здатна забезпечити якісну підготовку робітничих кадрів.

Всі навчальні кабінети і лабораторії ЦПТО обладнують мультимедійними комплексами, інтерактивними дошками, електронними засобами навчання, багатофункціональними приладами для друку та копіювання. В освітньому процесі використовується ліцензійне програмне забезпечення, яке оновлюється відповідно до чинного законодавства.

Водночас здійснюється контроль та удосконалення навчально-методичного забезпечення освітнього процесу у центрах професійно-

технічної освіти Державної служби зайнятості До складу навчально-методичного забезпечення включено:

- державні стандарти професійно-технічної освіти;
- спеціальні освітні програми;
- дієві робочі навчальні плани та навчальні програми;
- створені та впроваджені програми виробничого навчання та виробничої практики;
- підручники та навчальні посібники (у тому числі на електронних носіях);
- відібрані інструктивно-методичні матеріали практичних і лабораторних занять;
- методичні матеріали, розроблені для учнів, з питань самостійного опрацювання фахової літератури.

Відповідні органи Державної служби зайнятості систематично і творчо працюють над оновленням та удосконаленням робочих навчальних планів і навчальних програм, для того щоб вони відповідали технологічним змінам та вимогам роботодавців, над розробкою тематик та навчальних планів курсів цільового призначення на замовлення роботодавців.

З метою впровадження ІКТ в освітній процес, персонал створює та використовує електронні засоби навчання, електронні комплекси для методичного та дидактичного забезпечення професійної підготовки слухачів.

Досвід навчально-методичної роботи педагогічного персоналу ЦПТО ДСЗ публікується в періодичних педагогічних виданнях, на міжнародних освітніх виставках, форумах, рекомендується до використання у закладах професійної освіти.

3.2. Пропозиції щодо удосконалення дистанційного професійно-технічного навчання Державної служби зайнятості

На основі аналізу попередніх розділів можна помітити активне впровадження Державною службою зайнятості інформаційних технологій в систему професійно-технічного навчання. Однак постає питання щодо вибору між дистанційною та змішаною формою навчання. Звертаючи увагу на те, що більшість спеціальностей вимагає розвитку практичних навичок, наявності відповідного матеріало-технічного забезпечення, сучасні технології ДФЗО роблять неможливим перенесення всіх предметів на дистанційну форму.

Більшість теоретичних предметів, лекційний матеріал можна викладати в режимі онлайн, що створює можливість перебувати дома чи на робочому місці, а також допомагає не сплачувати за проживання, за проїзд до кампуса, сплачувати меншу суму за лекції та не витратити час на трансфери.

Дистанційне навчання створює для здобувачів освіти можливість списування, що ставить перед педагогічним складом проблему справедливого оцінювання слухачів. Розраховувати на високий рівень академічної доброчесності можуть ті заклади освіти, які культивували її постійно під час очного навчання, де була вибудована довіра між учасниками освітнього процесу. З метою спонукання чесного й самостійного виконання завдання, можна запропонувати:

- 1) заохочення учнів, у разі самостійного виконання, навіть якщо робота не ідеальна;
- 2) зростання рівня складності завдань з обов'язковим поясненням частини тестування з якою слухач не впорався;
- 3) надання додаткових завдань в індивідуальному та вибіркового порядку;
- 4) надання завдань, що потребують власних міркувань на тему.

Розумна помірність навантаження може стати основним засобом, спроможним усунути можливість списування.

Ще однією з проблем дистанційного є проблема наявності належної якості інформаційних ресурсів, оскільки кожна інтернет-платформа має свої переваги та недоліки. Рішенням може стати створення єдиної платформи на державному рівні, функціонал якої увібрав би в себе найкращі опції різних платформ. Вона повинна бути доступною та легкою в користуванні як педагогам так і учням різного віку.

Найголовнішим критерієм вибору інструментів для організації дистанційного навчання має бути відповідність поставленим методичним цілям, тобто те, наскільки певний сервіс чи ресурс уможливує досягнення очікуваних результатів навчання в дистанційному форматі. При цьому бажано також урахувати універсальність цих інструментів, щоб скоротити кількість різних платформ, які використовуються для навчання. Для забезпечення дистанційного навчання педагогічні працівники можуть створювати власні веб-ресурси або використовувати інші веб-ресурси на свій вибір.

Очікуваним результатом усіх заходів щодо покращення ДФЗО має стати модернізація освітнього процесу, його оптимізація та інтенсифікація, забезпечення доступності, ефективності та якості. Буде обґрунтовано доцільність впровадження ДФЗО або її технологій для професійного навчання, зросте сприяння розвитку інноваційної діяльності. Зросте мотивація учнів до навчання та самонавчання завдяки урізноманітненню форм подачі навчального матеріалу та вдосконаленню інтерактивності навчального процесу. Перелік предметів, які викладаються з використанням інформаційно-комунікаційних технологій буде розширено, зросте компетентність педагогічного складу.

Пропозиція для подальшого інтегрування інформаційних технологій у систему професійного навчання полягає у створенні дистанційного курсу з предмета «Основи охорони праці». Аргументація вибору запропонованого

предмету полягає в тому, що предмет «Основи охорони праці» являє собою комплексну дисципліну, мета вивчення якої полягає в формуванні у майбутніх робітників належного рівня знань, навичок та умінь з правових і організаційних питань охорони праці, з питань гігієни праці, виробничої санітарії, виробничої та пожежної безпеки, визначеного відповідними державними стандартами освіти, які знадобляться їм у подальшій професійній діяльності.

Відповідно до чинного законодавства, усім працівникам, яких приймають на роботу, і в процесі роботи необхідно проходити на підприємстві навчання, інструктаж з питань охорони праці, надання першої домедичної допомоги потерпілим від нещасних випадків, про правила поведінки при виникненні аварій. Даний предмет є загальнообов'язковим та вивчається під час підготовки робітників будь-якої професії. Він допоможе сформувати активну позицію слухача щодо практичної реалізації принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я під час виробничої діяльності. Дана дисципліна є комплексною й базується як на загальноосвітніх, так і на загальнотехнічних та спеціальних дисциплінах. Варто також зазначити, що, розпочинаючи вивчення дисципліни "Основи охорони праці", кожен студент повинен чітко усвідомити, що наявність диплому випускника вищого навчального закладу дає право зайняти відповідну керівну посаду на виробництві, результатом чого стане потрапляння в його підпорядкування працівників певного виробничого підрозділу. В такому випадку, відповідальність за забезпечення безаварійної роботи підрозділу і недопущення нещасних випадків та професійних захворювань працівників покладається саме на нього як на керівника. Впоратися з цим можливо лише за належної підготовки з питань охорони праці.

Перевагою розробки дистанційного курсу з предмета «Основи охорони праці» є те, що предмет не вимагає для вивчення спеціального матеріало-технічного забезпечення. Це дозволяє забезпечити дистанційну форму

навчання, що у свою чергу допоможе знизити витрати на оренду приміщень в яких проводилося б навчання, на комунальні послуги, а також оплату на перевезення слухачів.

У дистанційному курсі пропонуються до розгляду теоретичні знання, виробничі норми охорони праці та промислової безпеки.

Мета вивчення цього курсу — дати учням знання щодо загальних питань законодавства з охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки, електробезпеки, гігієни праці, способів надання першої допомоги потерпілим при нещасних випадках, аваріях.

Вимоги до слухачів:

- 1) курс призначено для слухачів, які навчаються за робітничими професіями;
- 2) для успішного опанування дистанційного курсу необхідно мати доступ до Інтернет-мережі, вміння працювати в будь-якому текстовому редакторі, мати електронну скриньку.

Слухачі, які закінчать курс, будуть:

- 1) знати правові та організаційні основи охорони праці;
- 2) знати основи пожежної безпеки, основи електробезпеки, основи гігієни праці та виробничої санітарії;
- 3) вміння надавати першу допомогу потерпілим при нещасних випадках.

Теоретична частина дистанційного курсу буде містити такі теми як «Правові та організаційні основи охорони праці», «Основи безпеки праці в галузі», «Основи пожежної безпеки», «Основи електробезпеки», «Основи гігієни та виробничої санітарії», «Надання першої допомоги при нещасних випадках».

«Правові та організаційні основи охорони праці» – це одна з запропонованих тем для розгляду у НДК, спрямована на формування у слухача знань з організації процесу праці на підприємстві, ознайомлення з основними заходами запобігання травматизму та захворювань на

підприємстві, а також на підвищення в учнів курсу рівня обізнаності стосовно їх прав охорону праці.

Мета теми «Основи безпеки праці в галузі» полягає у тому, щоб надати слухачу всі необхідні знання стосовно загальних питань безпеки праці, проінформувати стосовно переліку робіт з підвищеною небезпекою. Учні курсу будуть знати правила поведінки в зонах небезпеки, навчатися розрізняти запобіжні написи та знаки безпеки, навчатися методам захисту від небезпечних і шкідливих факторів, поводженню в надзвичайних ситуаціях і плану евакуації з приміщень на випадок аварії.

Тема «Основи пожежної безпеки» перерахує характерні причини виникнення пожеж та надасть характеристику пожежонебезпечних властивостей речовин. Після проходження теми учень буде знати організаційні та технічні протипожежні заходи, метод роботи протипожежної сигналізації й правила проведення протипожежного інструктажу. Слухач розгляне способи припинення горіння, навчиться користуватись вогнегасильними засобами та правилами пожежної безпеки під час виробничої практики у навчальних цехах підприємства.

Розглянувши тему «Основи електробезпеки», слухач буде володіти знаннями стосовно промислової, статичної й атмосферної електрики, особливостей ураження електричним струмом його впливу на організм, а також факторів, що впливають на ступінь ураження людини електрострумом. Учень опанує безпечні методи звільнення потерпілого від дії електричного струму, знання стосовно колективних та індивідуальних засобів захисту в електроустановках і правила поведінки під час грози.

Тема НДК «Основи гігієни та виробничої санітарії» розкриє поняття про виробничу санітарію та гігієну праці, надасть перелік шкідливих виробничих факторів та засобів захисту від них. Слухач дізнається про правила забезпечення лікувально-профілактичним харчуванням, фізіологію праці, а також про вимоги до опалення, вентиляції та кондиціонування

повітря виробничих, навчальних та побутових приміщень. Учень отримає знання про санітарно-побутове забезпечення працівників.

Вивчаючи тему «Надання першої допомоги при нещасних випадках», учень дізнається про точки для зупинки кровотечі, послідовність, принципи та засоби надання першої допомоги. Слухач оволодіє відповідними знаннями для дії у важких випадках, а також щодо складу, призначення та правил користування медичною аптечкою. Особа яка вивчає тему, дізнається про надання першої допомоги при запорошуванні очей пораненнях, вивихах, переломах, знепритомненні, шоку, тепловому та сонячному ударах, опіку, обмороженні та про припинення кровотечі з рани, носа, вуха, легенів, стравоходу. Тема також розглядає способи штучного дихання, непрямий масаж серця та транспортування потерпілого.

Робочий навчальний план майбутнього НДК представлено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Робочий навчальний план запропонованого дистанційного курсу

№ теми	Розділ, предмет, курс	Кількість годин
	Професійно-теоретична підготовка	
1	Правові та організаційні основи охорони праці	4
2	Основи безпеки праці в галузі	8
3	Основи пожежної безпеки	4
4	Основи електробезпеки	4
5	Основи гігієни та виробничої санітарії	2
6	Надання першої допомоги при нещасних випадках	6
	Підсумковий залік	2
Всього годин:		30

Запропонований дистанційний курс буде складатися з передмови, лекційного відділу та підсумкового заліку. Розмістити дистанційний курс пропонується на платформі Moodle яка належить до найвідоміших платформ, та функціонал якої дозволяє організувати налагоджений процес онлайн навчання. Багато навчальних закладів вже користуються платформою, яка

zareкомендувала себе як високоякісний помічник в організації дистанційного навчання. Аргументація використання вказаної платформи полягає в тому, що Moodle дозволяє легко створювати та зручно управляти створеним контентом, а також робить можливим публікацію обраних матеріалів у таких форматах як аудіо, відео, текст, презентації. При потребі організувати диференційованого навчання, до розміщених матеріалів можна давати доступ вибірково.

Загальна інструкція дистанційного курсу:

1. Курс проходитиме у системі Moodle.
2. Термін навчання – 30 навчальних годин (5 днів).
3. Вивчення однієї теми відбувається протягом декількох годин.
4. Кожна тема відкриватиме слухачу навчальні елементи для обов'язкового вивчення (теоретичний матеріал, тести для засвоєння теми).

3.3. Економічне обґрунтування доцільності запропонованих заходів щодо створення та впровадження дистанційного курсу

Розробка дистанційних курсів вимагає значних фінансових та часових витрат. Первинні й поточні витрати – це витрати на:

- технічну апаратуру і на програмне забезпечення;
- телекомунікаційний зв'язок та засоби його забезпечення;
- профілактичні заходи, ремонтні роботи і модернізацію обладнання;
- інфраструктуру – базову мережу і телекомунікаційну інфраструктуру в освітніх закладах;
- розробку навчальних матеріалів, їх методичну й технологічну підтримку спеціалістами;
- додаткові витрати, спрямовані на забезпечення надійності роботи системи, включаючи адміністративні витрати та консультаційні послуги;
- оплатою всіх спеціалістів, зайнятих у вказаних вище видах діяльності.

Впровадження електронного навчання вимагає від організації наявності серверів, шляхом їх придбання або оренди. В деяких випадках на перших етапах можна скористатись безкоштовними хмарними технологіями. Середня щомісячна вартість оренди відповідного сервера становить приблизно 11000 грн. Для створення дистанційних курсів та різноманітних завдань використовується програмне забезпечення, що вимагає від організації створити спеціальну групу програмістів, завдання яких полягатиме у встановленні LMS (система управління навчанням), налаштуванні її відповідно до потреб організації (встановлення різноманітних додатків), а також у написанні програмного коду до завдань, ігор, демонстрацій. Система Moodle задовольняє потреби організації. Вона є безкоштовною, водночас ДСЗ вже має не тільки досвід у використанні цієї системи, а й перевірену групу спеціалістів. В результаті спостерігається значне зменшення витрат на розробку нового НДК.

Час необхідний для розробки навчального курсу в Moodle залежить від цілей та пріоритетів, які ставить перед собою розробник. Потреба у розробці повноцінного складного курсу, який буде включати лекційний матеріал, плани практичних занять, електронні ресурси, матеріали для самостійної роботи, тестові завдання тощо, вимагає досить багато часу – від кількох тижнів (за наявності готових напрацювань, які можна скопіювати), до кількох місяців (при потребі підготовки абсолютно нових матеріалів).

Запропонований дистанційний курс не потребує значних витрат часу, оскільки в доступних джерелах наявна достатня кількість необхідного матеріалу, який потребує лише відповідного компонування. Орієнтовані витрати часу на розробку НДК – тиждень.

Розробка та впровадження дистанційного курсу спрямована на збільшення рівня якості працівників та зменшення кількості надзвичайних ситуацій, що відповідно знизить рівень збитків що завдаються підприємствам України.

З метою наочної демонстрації матеріальних збитків, понесених державою внаслідок надзвичайних ситуацій, у табл. 3.2 наведено кількісні показники надзвичайних ситуацій, що виникли у 2020 році.

Відповідальність за значну частину втрат у результаті нещасних випадків, таких як дорожньо-транспортні пригоди, пожежі, утоплення, отруєння газом та інші, покладається не на невідворотні обставини, а на недостатній рівень поінформованості людей щодо поведінки в разі виникнення надзвичайних ситуацій, відсутність необхідних працівникам практичних навичок самопомоги та недотримання правил особистої безпеки.

Таблиця 3.2

Кількісні показники надзвичайних ситуацій, що виникли у 2020 році

Дані про зафіксовані надзвичайні ситуації	Показники 2020 року
Загальна кількість НС, шт.	40737
Кількість загиблих, осіб	393
Кількість постраждалих, осіб	6646
Матеріальні збитки, тис. грн.	9 916 677

Аналіз основних загроз, сценаріїв та наслідків аварійних та катастрофічних ситуацій у природній, техногенній та соціальній сферах свідчить про виключну роль людського фактора в питаннях запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків.

Організаційні нещасні випадки займають провідне місце серед страхових випадків Фонду соціального страхування України – 52,7 % (3501).

Найпоширенішими організаційними причинами стали:

- невиконання вимог інструкцій з охорони праці – 25,3 % від загальної кількості травмованих осіб по Україні (1680 травмованих осіб);
- інші організаційні причини – 6,6 % (438 травмованих осіб);
- невиконання посадових обов'язків – 4,3 % (288 травмованих осіб);

- порушення вимог безпеки під час експлуатації транспорту загального користування (автомобільного, водного, залізничного, повітряного) – 4,3 % (286 травмованих осіб);

- невикористання засобів індивідуального захисту за їх наявності – 2,9 % (196 травмованих осіб);

- порушення технологічного процесу – 2,1 % (137 травмованих осіб).

До основних подій, які призвели до страхових нещасних випадків, належать:

1) інші види — 47,9% (3 182 особи від загальної кількості потерпілих від нещасних випадків на виробництві по Україні);

2) падіння потерпілого під час пересування — 11,2% (747 осіб); дія рухомих і таких, що обертаються, деталей обладнання, машин і механізмів — 6,3% (418 осіб);

3) дорожньо-транспортна пригода на дорогах (шляхах) загального користування — 4,8% (322 особи);

4) падіння потерпілого з висоти — 4,8% (319 осіб);

5) падіння предметів, матеріалів, дерев, гілок дерев, матеріалів, інструментів, пристроїв — 3,0% (199 осіб);

6) навмисне вбивство або травма, заподіяна іншою особою, — 2,8% (185 осіб).

Приблизні витрати на створення дистанційного курсу з предмета «Основи охорони праці» та його впровадження в освітній процес розраховано у табл. 3.3.

Прогнозовані наслідки застосування дистанційного курсу для збільшення обізнаності населення стосовно охорони праці складають зменшення річної кількості нещасних випадків через людський фактор на 25%.

Орієнтуючись на рівень матеріальних збитків внаслідок НС за 2020 рік, планується зменшення нещасних випадків на 13,2% (за показниками 2020 року). Відповідно це зменшить розмір матеріальних збитків на 1 309 001,36

тис. грн. Річна ціна обслуговування дистанційного курсу складає 540 тис. грн. У такому разі рентабельність дистанційного курсу складає 242,4%.

Таблиця 3.3

Витрати на створення та впровадження в освітній процес дистанційного курсу з предмета «Основи охорони праці»

Перелік дій необхідних для створення та впровадження дистанційного курсу	Приблизні витрати, грн./місяць
Розширення технічної бази ДСЗ шляхом оренди нових серверів	11 000
Залучення кваліфікованого персоналу	14 000
Витрати на функціонування платформи Moodle	-
Витрати на розробку матеріалу для курсу	-
Заходи, спрямовані на рекламу послуг серед населення та гарантію належної роботи курсу	20 000
РАЗОМ	45 000

Протипожежна безпека на підприємстві в Україні, відповідно до норм чинного законодавства, є обов'язковою частиною організації робочого простору і виробничих процесів.

Зафіксовані на законодавчому рівні вимоги пожежної безпеки зобов'язані виконувати, незалежно від приналежності та розміру статутного капіталу, обороту, кількості співробітників, форми власності, сфери роботи та інших аспектів, будь-які суб'єкти, що ведуть свою господарську діяльність на території України.

Правила пожежної безпеки обов'язкові до вивчення всіма категоріями громадян, адже вони допомагають зберегти майно та життя не тільки собі, а й усім навколо. На жаль, статистика Державної служби України з надзвичайних ситуацій свідчить, що нехтування або недостатній контроль за виконанням цих правил призводить до трагедій.

За 8 місяців 2018 року в Україні, в середньому, щодня виникало 222 пожежі. Всього було зареєстровано понад 54 тис. пожеж, в результаті яких загинуло 1163 людини, в тому числі, 32 дитини, а сума заподіяного збитку перевищує 5 млрд грн. За вказаний період виникло на підприємствах країни понад 1666 пожеж. Рівень обізнаності громадян особливо не змінився, тому наведені дані припускаються дійсними станом на 2020 рік.

Створення дистанційного курсу лише з метою навчання правилам пожежної безпеки все одно залишається необхідним та рентабельним. Здійснення дистанційного навчання збереже державі 1250 тис. грн. Використовуючи для розрахунку отримані раніше результати, річна рентабельність впровадження НДК становитиме 231,4%.

Підсумовуючи, дистанційна форма навчання яка є частиною системи освіти України, активно використовується Державною службою зайнятості яка створює всі необхідні умови для забезпечення повноти і зручності навчального процесу. Сучасний стан розвитку дистанційного навчання спрямований на здійснення змішаної форми навчання з подальшою трансформацією у повністю дистанційну форму у вигляді спеціально розроблених дистанційних курсів.

Доцільність розробки дистанційного курсу з предмета «Основи охорони праці» аргументується необхідністю покращення ситуації з рівнем частоти виникнення нещасних випадків на підприємствах України. Створений дистанційний курс спрямований на підвищення рівня обізнаності всіх верств населення з питань охорони праці, підвищення кваліфікації працівників та зменшення рівня матеріальних збитків внаслідок надзвичайних ситуацій.

Прогнозований економічний ефект від впровадження дистанційного курсу з предмета «Основи охорони праці» оцінюється у 1 308 461,36 тис. грн. зекономлених державою на страхові виплати внаслідок надзвичайних ситуацій.

ВИСНОВКИ

У матеріалах дипломної роботи були використані наступні методи дослідження стану та обсягів використання digital-технологій під час професійно-технічного навчання Державною службою зайнятості України:

- аналіз діяльності Державної служби зайнятості;
- аналіз впровадження технологій дистанційної форми навчання.

На основі результатів оцінки було зроблено висновок про достатньо високий рівень впровадження digital-технологій у професійно-технічне навчання Державною службою зайнятості України.

До числа основних засобів впровадження digital-технологій у професійно-технічне навчання Державною службою зайнятості можна віднести наступні:

- ефективне впровадження змішаної форми навчання з використанням технологій дистанційної освіти;
- забезпечення навчальних закладів матеріально-технічними засобами здійснення дистанційної форми навчання;
- розробка та успішне використання навчальних дистанційних курсів у професійному навчанні.

В результаті виконаної роботи були вирішені наступні завдання:

- розглянуті теоретичні основи професійно-технічної освіти;
- теоретичні основи дистанційної освіти;
- дана практична оцінка рівня впровадження digital-технологій у професійно-технічне навчання Державною службою зайнятості;
- вироблені практичні рекомендації щодо підвищення рівня впровадження digital-технологій у професійно-технічне навчання Державною службою зайнятості.

Таким чином, мета даної роботи щодо узагальнення та розробки заходів щодо поширення впровадження digital-технологій у професійно-технічне навчання Державною службою зайнятості досягнута.

Професійно-технічна освіта є складовою професійної освіти України, що спрямована на забезпечення можливості громадян здобути професію яка б відповідала їх можливостям та інтересам, шляхом надання їм можливості опановування необхідними для цього знаннями, навичками та уміннями з метою підвищення рівня конкурентоспроможності цих громадян на ринку праці.

Професійно-технічне навчання передбачає формування і розвиток професійних компетентностей особи, необхідних для професійної діяльності за певною професією у відповідній галузі, шляхом проведення допрофесійної підготовки, первинної професійної підготовки, перепідготовки, інклюзивного професійного навчання та підвищення кваліфікації.

На сьогодні під час професійно-технічного навчання активно впроваджується дистанційна форма освіти яка зумовлює застосування сучасних інформаційних технологій. Технології дистанційного навчання дозволяють продовжувати освітній процес під час карантину та інших надзвичайних обставин. Частиною технологій дистанційного навчання є навчальні дистанційні курси, розробка та впровадження яких дозволяє розширити можливості використання технологій дистанційного професійного навчання.

Державна служба зайнятості – це багаторівнева система урядових інституцій, здійснення діяльності яких забезпечує та контролює Мінсоцполітики України. До її компетенції входить розв’язання тих проблем, що пов’язані з зайнятістю населення країни, працевлаштуванням громадян, їх перекваліфікацією та матеріальною допомогою особам, що тимчасово не працюють.

Був проведений детальний аналіз господарської діяльності Державної служба зайнятості. На підставі аналізу показників діяльності Державної служба зайнятості можна зробити висновок про підвищення рівня безробіття населення. З метою підвищення якості та збільшення обсягів освітніх послуг, формування мотивації дорослого населення до професійного навчання та

отримання робітничих професій центри професійно-технічної освіти державної служби зайнятості активно розвивають елементи технології дистанційного навчання в організації професійного навчання безробітних. Сучасний стан розвитку дистанційного навчання спрямований на здійснення змішаної форми навчання з подальшою трансформацією у повністю дистанційну форму у вигляді спеціально розроблених дистанційних курсів та курсів цільового призначення.

Виходячи з виявлених проблем, були розроблені заходи щодо підвищення рівня впровадження digital-технологій у професійно-технічне навчання Державною службою зайнятості. Було розроблено дистанційний курс з предмета «Основи охорони праці» з метою покращення ситуації з рівнем частоти виникнення нещасних випадків на підприємствах України. Проведене дослідження показало, що економічний ефект від впровадження дистанційного курсу з предмета «Основи охорони праці» надасть позитивний вплив у вигляді зекономлених державою на страхові виплати внаслідок надзвичайних ситуацій коштів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон «Про освіту» від 23 травня 1991 року № 1060-ХІІ : [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12#Text>.
2. Закон «Про охорону праці» від 14 жовтня 1992 року № 2694-ХІІ : [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>.
3. Закон «Про професійну (професійно-технічну) освіту» від 10 лютого 1998 року № 103/98-ВР : [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>.
4. Закон «Про соціальний діалог в Україні» від 23 грудня 2010 року № 2862-VI : [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17#Text>.
5. Закон «Про зайнятість населення» від 5 липня 2012 року № 5067-VI : [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>.
6. Закон «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року № 1556-VII : [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
7. Наказ «Про затвердження Граничних норм підймання і переміщення важких речей жінками» від 22 грудня 1993 року № 194 : [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0194-93#Text>.
8. Наказ «Про затвердження Переліку важких робіт і робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці неповнолітніх» від 28 липня 1994 року № 176/385 : [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0176-94#Text>.
9. Наказ «Про затвердження Переліку важких робіт і робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється

застосування праці жінок» від 30 березня 1994 року № 51/260 : [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0051-94#Text>.

10. Наказ «Про затвердження Граничних норм підіймання і переміщення важких речей неповнолітніми» від 16 квітня 1996 року № 183/1208 : [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0183-96#Text>.

11. Наказ «Про затвердження Положення про професійне навчання працівників на виробництві» від 26 березня 2001 року № 127/151 : [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0315-01#Text>.

12. Наказ «Про затвердження Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та Переліку робіт з підвищеною небезпекою» від 15 лютого 2005 року № 231/10511 : [Електронний ресурс], – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05#Text>.

13. Наказ «Про затвердження Типових правил прийому до закладів професійної (професійно-технічної) освіти України» від 29 травня 2013 року № 823/23355 : [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0823-13#Text>.

14. Наказ «Про затвердження Порядку відбору закладів освіти для організації професійного навчання зареєстрованих безробітних та (або) їх проживання в період навчання» від 31 травня 2013 року № 843/23375 : [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0843-13#Text>.

15. Наказ «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» від 30 квітня 2013 року № 703/23235 : [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#n18>.

16. Наказ «Про затвердження Порядку професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації зареєстрованих безробітних» від

19 червня 2013 року № 1029/23561 : [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1029-13#Text>.

17. Наказ «Деякі питання організації дистанційного навчання» від 28 вересня 2020 року № 941/35224 : [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text>.

18. Постанова «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві» від 17 квітня 2019 року № 337 : [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF#Text>.

19. Положення «Про порядок створення електронних навчальних курсів, їх сертифікацію та використання у системі е-навчання Київського університету імені Бориса Грінченка» 29 жовтня 2020 року №674 : [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/vdd/documenty/rozdil_7/nakaz_674_29.10.20.pdf.

20. Андрієнко М. В. Щодо підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях. Інвестиції: практика та досвід. 2014. № 22. С. 132–135.

21. Безпека життєдіяльності : навчальний посібник / О. В. Березюк, М. С. Лемешев. – Вінниця : ВНТУ, 2011. – 204 с.

22. Висоцька М.П., Кириленко О.М. Дослідження ринку праці України/М.П. Висоцька, О.М. Кириленко // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури: зб. наук. праць. – К.: НАУ, 2012. – Вип.35. – С. 45-50.

23. Висоцька М.П., Ліневич М. Шляхи підвищення конкурентоспроможності українських підприємств /М.П. Висоцька, М. Ліневич // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури: зб. наук. праць. – К.: НАУ, 2008. – Вип. 17. –С.158-163.

24. Висоцька М.П. Тернова Л. Дослідження безробіття, визначення його наслідків та шляхів подолання/ М.П. Висоцька, Л. Тернова // Стратегія

розвитку України (економіка, право, соціологія): наук. журн. – К.: НАУ, 2014. – Вип. 2. – С. 30-35.

25. Гуревич Р. С. Інтерактивні технології навчання у вищому педагогічному навчальному закладі : навч. посібник / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, Л. С. Шевченко. – Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2013. – 309 с.

26. Запорожець О. І., Протоєрейський О. С., Франчук Г. М., Боровик І. М. Основи охорони праці. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.

27. Калмиков О.О. Дистанційне навчання. Введення в педагогічну технологію / О.О. Калмиков та ін. – М., 2005. – 180 с.

28. Касьянов М.А. Ревенко Ю.П., Тищенко Ю.А. Захист населення в умовах надзвичайних ситуацій : навч. посіб. Луганськ: Вид-во Східноукраїнського нац. ун-ту ім. В. Даля, 2003. 184 с.

29. Качинський А.Б. Безпека, загрози і ризик: наукові концепції та математичні моделі: монографія. Київ: ІНБ НАСБУ, 2004. 472 с.

30. Кудрявцева С.П. Міжнародна інформація : навчальний посібник / С.П. Кудрявцева, В.В. Колос. – К. : Видавничий дім «Слово», 2005. – 400 с.

31. Кухаренко В.М., Бондаренко В.В. Екстрене дистанційне навчання в Україні: Монографія / За ред. В.М. Кухаренка, В.В. Бондаренка – Харків: Вид-во КП «Міська друкарня», 2020. – 409 с.

32. Кухаренко В.М. Дистанційне навчання: Умови застосування / В.М. Кухаренко, О.В. Рибалко, Н.Г. Сиротинко. – Харків : НТУ “ХПІ”, 2001. – 282 с.

33. Майборода Л.А. Методика застосування інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності педагога професійного навчання (на прикладі професій галузі зв'язку): методичні рекомендації / Л.А. Майборода. – К. : ФО-П Поліщук О.В., 2012. – 104 с.

34. Навчально-методичний посібник для викладачів щодо організації дистанційної форми навчання з перепідготовки та підвищення кваліфікації /

За ред. Ісаєнка В.М., Кашина Г.С., Ніколаєв К.Д., Павлюченко Л.С. – К : Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2014. – 100 с.

35. Нижник Н.Р. Ситник Г.П., Білоус В.Т. Національна безпека України (методологічні аспекти, стан, тенденції розвитку): навч. посіб. / за заг. ред. П.В.Мельника, Н.Р.Нижник. Ірпінь: , 2000. 304 с.

36. Овсак О.П. Висоцька М.П., Пшеничний О.О. Організаційно-економічні складові формування кадрової політики аеропорту. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2019. – №1 (18) – С. 148-154. Електроний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: http://www.easterneurope-bm.in.ua/journal/18_2019/26.pdf.

37. Основи охорони праці: підручник / В.І. Голінько; М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. – 2-ге вид. – Д.: НГУ, 2014. – 271 с.

38. Основи охорони праці: Підручник. 2-ге видання, доповнене та перероблене. / К. Н. Ткачук, М. О. Халімовський, В. В. Зацарний, Д. В. Зеркалов, Р. В. Сабарно, О. І. Полукаров, В. С. Коз'яков, Л. О. Мітюк. За ред. К. Н. Ткачука і М. О. Халімовського. — К.: Основа, 2006 — 448 с.

39. Організація дистанційного навчання. Створення електронних навчальних курсів та електронних тестів: навч. посібн. / В.В.Вишнівський, М.П. Гніденко, Г.І. Гайдур, О.О. Ільїн. – К. : ДУТ, 2014. – 140 с.

40. Педагогічні засади організації професійного навчання на виробництві: монографія / [Аніщенко В. М., Герганов Л. Д., Байдулів В. Б., Михайліченко А. М. та інші]: під ред. В. О. Радкевич. – К.: Педагогічна думка, 2012. – 256 с.

41. Рафальська О.О. Технологія змішаного навчання як інновація дистанційної освіти / О.О. Рафальська // Науковий журнал «Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво». – Луцьк, 2013. – Вип. 11. – С. 128-133.

42. Смирнова-Трибульська Є.М. Дистанційне навчання з використанням системи MOODLE : навч.-метод. посіб. / Є.М. Смирнова-Трибульська. – Херсон: Видавництво Айлант, 2007. – 465 с.

43. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В. М. Кухаренко, С. М. Березенська, К. Л. Бугайчук, Н. Ю. Олійник, Т. О. Олійник, О. В. Рибалко, Н. Г. Сиротенко, А. Л. Столяревська; за ред. В. М. Кухаренка – Харків: «Міськдрук», НТУ «ХП», 2016. – 284 с.
44. Высоцкая М.П. Калькулювання собівартості продукції, її значення у сучасних умовах та необхідність пошуку шляхів її зниження/М.П. Висоцька// Проблеми підвищення ефективності інфраструктури: зб. наук. праць. – К.:НАУ, 2010. – Вип.27. – С.52 - 55.
45. Andryushchenko I, Vysotska M, Vasyliiev A, Mohyla P., Krivorotenko L. Introduction of Strategic Management Technology into the Existing Organizational and Economic Mechanism of the Enterprise. Academy of Strategic Management Journal (Print ISSN: 1544-1458; Online ISSN: 1939-6104).
46. 5 платформ для організації дистанційного навчання [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://buki.com.ua/news/5-platform-dlya-orhanizatsiyi-dystantsiynoho-navchannya/>.
47. 35 інструментів для дистанційного навчання – добірка НУШ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://nus.org.ua/articles/30-instrumentv-dlya-dystantsijnogo-navchannya-dobirka-nush/>.
48. Відсьогодні набувають чинності оновлені умови дистанційного навчання у школах [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: mon.gov.ua/ua/news/vidsogodni-nabuvayut-chinnosti-onovleni-umovi-distancijnogo-navchannya-u-shkolah.
49. Відсьогодні набувають чинності оновлені умови дистанційного навчання у школах [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.kmu.gov.ua/news/vidsogodni-nabuvayut-chinnosti-onovleni-umovi-distancijnogo-navchannya-u-shkolah.
50. Державний центр зайнятості [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.dcz.gov.ua/>.

51. Дистанційне навчання [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: uk.wikipedia.org/wiki/Дистанційне_навчання.
52. Дистанційне навчання як форма професійного навчання працівників [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1614%3A290817-18&catid=193%3A3-102017&Itemid=239&lang=en.
53. Дистанційне навчання: 20 запитань та відповідей для батьків [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://op.ua/news/osvita-v-ukraini/distanciyne-navchannya-20-zapitan-ta-vidpovidey-dlya-bat-kiv>.
54. Дніпропетровський центр професійно-технічної освіти державної служби зайнятості [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://cpto.dp.ua/>.
55. Донецький центр професійно-технічної освіти державної служби зайнятості [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://doncpto.com.ua/>.
56. З'ясувалося, скільки людей загинуло під час пожеж з початку року [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.slovoidilo.ua/2020/08/15/novyna/suspilstvo/zyasuvalosya-skilky-lyudej-zahynulo-pozhezh-rochatku-roku>.
57. Затверджено порядок профпідготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації безробітних [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: interbuh.com.ua/ua/documents/onenews/5240.
58. Звіт про основні результати діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій у 2020 році [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.dsns.gov.ua/files/2021/1/26/публічний%20звіт%20Голови%202020%20остаточний%202.pdf>.
59. Здобуття освіти в домашніх умовах [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Здобуття_освіти_в_домашніх_умовах.

60. Івано-Франківський центр професійно-технічної освіти державної служби зайнятості [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://cpto.if.ua/>.

61. Інформаційно – аналітична довідка про виникнення НС в Україні у 2020 році [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.dsns.gov.ua/ua/Dovidka-za-kvartal/119288.html>.

62. Луганський центр професійно-технічної освіти державної служби зайнятості [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://lcpto.ues.net.ua/>.

63. Львівський центр професійно-технічної освіти державної служби зайнятості [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://lcptodcz.lviv.ua/>.

64. Методологічні пояснення [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.vn.ukrstat.gov.ua/index.php/statistical-information/6413-2010-11-29-09-32-50.html>.

65. Мійклас [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Мійклас>.

66. Набули чинності оновлені умови дистанційного навчання у школах [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: pon.org.ua/novyny/8261-nabuli-chinnost-onovlen-umovi-distancynogo-navchannya-u-shkolah.html.

67. Одеський центр професійно-технічної освіти державної служби зайнятості [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://profcentre.odessa.ua/>.

68. Організація дистанційного навчання в Moodle [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://osvita.ua/vnz/high_school/72285/.

69. Основні причини нещасних випадків на виробництві та шляхи їх подолання. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://bmr.gov.ua/index.php?id=800000125&tx_news_pi1%5Bnews%5D=2783&

tx_news_pi1%5Bcontroller%5D=News&tx_news_pi1%5Baction%5D=detail&cH ash=1d6e88f83e95b6754991da7c034d017c.

70. Охорона праці [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: [uk.wikipedia.org/wiki/ Охорона_праці](http://uk.wikipedia.org/wiki/Охорона_праці).

71. Переваги дистанційної освіти в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.forest.lviv.ua/statti/distance.html>.

72. Платформа дистанційного навчання [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://miyklas.com.ua/>.

73. Пожежна безпека на підприємстві: правила та організація [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://profiteh.ua/pozhezhna-bezpeka-na-pidpriemstvi-pravyla-ta-orhanizatsiia/>.

74. Пожежна безпека на підприємстві. Небезпека виникнення пожеж на підприємствах [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://oppb.com.ua/news/pozhezhna-bezpeka-na-pidpryyemstvi-nebezpeka-vynyknennya-pozhezh-na-pidpryyemstvah>.

75. Полтавський центр професійно-технічної освіти державної служби зайнятості [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://cpto.pl.ua/>.

76. Працевлаштування приватними агентствами зайнятості у 2020 році [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.dcz.gov.ua/sites/default/files/infodata/1-pa_2020_0.pdf.

77. Предмет, структура, зміст, мета дисципліни «Основи охорони праці» її зв'язок з іншими дисциплінами [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://studopedia.org/7-156649.html>.

78. Про дистанційне навчання [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://kul.kiev.ua/informacija/pro-distanciyne-navchannja.html>.

79. Про договори на професійне навчання безробітних [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.chamber.kr.ua/index.php/eksport-import/derzhavna-sluzhba->

[zainiatosti/99-zakon-zmin/derzhavna-sluzhba-zaynyatosti/1004-pro-dogovori-na-profesiynе-navchannya-bezrobitnih.](#)

80. Професійна освіта [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: [imzo.gov.ua/osvita/profesiyno-tehnicna-osvita-2/profesiyna-osvita/](#).

81. Професійно-технічна освіта [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Професійно-технічна_освіта.

82. Професійно-технічний навчальний заклад [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Професійно-технічний_навчальний_заклад.

83. Профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань за 2020 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/publish/article/974800;jsessionid=A3F7D5E21B95173F2C16F9FE5CD510EA>.

84. Рівненський центр професійно-технічної освіти державної служби зайнятості [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.cpto.rv.ua/>.

85. Система професійно-технічної освіти [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://pidru4niki.com/1246122062048/pravo/sistema_profesiyno-tehnicnoyi_osviti.

86. Ситуація на ринку праці та діяльність Державної служби зайнятості у 2019 році [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.dcz.gov.ua/sites/default/files/infocfiles/nova_sytuaciya_na_rp_ta_diyalnist_dsz_2019.pdf.

87. Ситуація на ринку праці та діяльність Державної служби зайнятості у 2020 році [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.dcz.gov.ua/sites/default/files/infocfiles/sytuaciya_na_rp_ta_diyalnist_dsz__0.pdf.

88. Сумський центр професійно-технічної освіти державної служби зайнятості [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://scptu.sumy.ua/>.
89. Топ-3 системи для онлайн-навчання [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://osvita.ua/news/71748/>.
90. Харківський центр професійно-технічної освіти державної служби зайнятості [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://osvita.khcz.gov.ua/>.
91. Херсонський центр професійно-технічної освіти державної служби зайнятості [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://khecpto.org.ua/>.
92. Що таке дистанційна освіта: як вона працює? [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.vsemisto.info/osvita/2355-sho-take-vysha-osvita-jakvona-prazjuje>.
93. Що таке Що таке Smart Education? [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://smarteducatoin.blogspot.com/2016/06/smart-education.html>.
94. Як створити курс в Moodle? [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://i-math.com.ua/vsikt/yak-stvoriti-kurs-v-moodle/>.
95. Мир на пути к Smart Education: новые возможности для развития. Тихомиров В.П. 06.04.11 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://smarteducatoin.blogspot.com/2016/06/smart-education.html>.
96. Edmodo [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Edmodo>.
97. Google Classroom [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Google_Classroom.
98. Google Classroom: інструкція, як самостійно створювати онлайн-курси [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://osvitoria.media/news/google-classroom-instruktsiya-yak-samostijno-stvoryuvaty-onlajn-kursy/>.

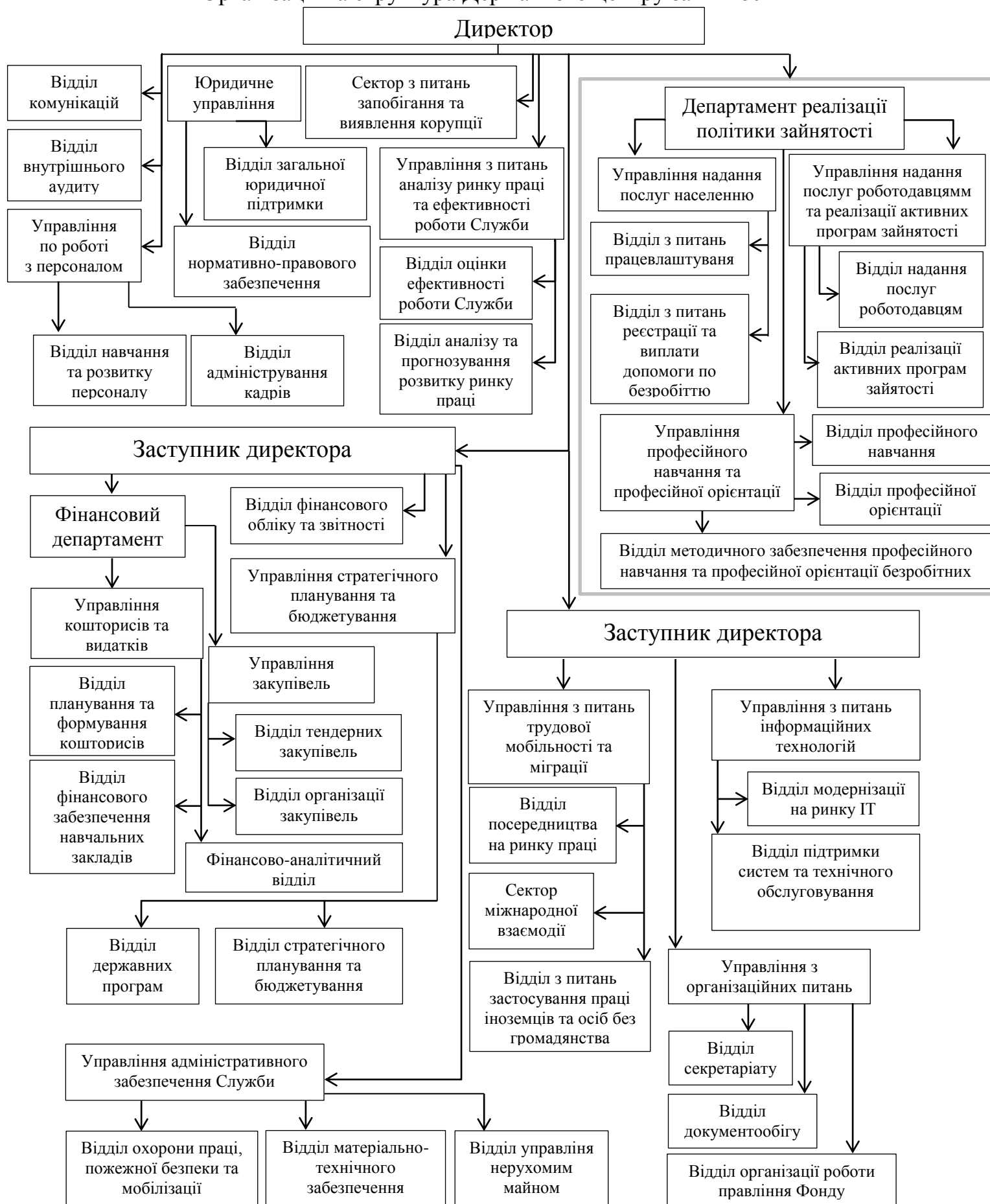
99. Moodle [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу:
<https://moodle.org>.

100. Moodle [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу:
<https://uk.wikipedia.org/wiki/Moodle>.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Організаційна структура Державного центру зайнятості

Продовження додатку 2

Кухар								+
Овочівник								+
Озеленювач								+
Офіціант								+
Плодоовочівник								+